

ПЛАН ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

БОРОДЯНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2023

За підтримки уряду Великої Британії (UK Aid) в рамках проекту «Надання експертної та технічної підтримки уряду та обласним адміністраціям у розробці й імplementації планів відновлення». Імplementатори проекту — Abt Britain та Центр економічної стратегії

ЗМІСТ

Скорочення в тексті.....	3
Розділ 1. Тенденції демографічного та соціально-економічного розвитку, природно-ресурсний потенціал.....	4
1.2. Загальна характеристика громади.....	4
1.2. Демографія.....	7
1.3. Місцева економіка і зайнятість.....	15
1.4. Природно-ресурсний потенціал.....	19
1.5. Бюджет та активи громади.....	23
1.6. Гуманітарна сфера.....	26
1.7. Ключові висновки по розділу.....	34
Розділ 2. Обсяги руйнувань та пошкоджень на території громади.....	35
2.1. Житлові об'єкти.....	35
2.2. Об'єкти критичної інфраструктури.....	37
2.3. Транспортна інфраструктура.....	38
2.4. Об'єкти соціальної інфраструктури та громадського призначення.....	38
2.5. Ключові висновки по розділу.....	40
Розділ 3. Пріоритетні напрями і завдання відновлення і розвитку громади.....	41
3.1. Бачення розвитку громади, пріоритетні напрями відновлення та розвитку.....	41
3.2.Завдання і проекти етапу "Невідкладне реагування".....	43
3.3. Завдання і проекти етапу "Відновлення".....	46
3.4.Завдання і проекти етапу "Розвиток".....	49
Розділ 4. Прогнозована потреба та можливі джерела фінансування.....	53
Розділ 5. Моніторинг та оцінювання.....	55

Скорочення

АЗПСМ	амбулаторії загальної практики — сімейної медицини
АТ	акціонерне товариство
БРР	Бучанська районна рада
ВПО	внутрішньо-переміщені особи
ЄДРПОУ	Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України
КМУ	Кабінет міністрів України
КНП	комунальне некомерційне підприємство
ПМД	первинна медична допомога
ПР ООН	Програма розвитку ООН
СМТ	селище міського типу
СПД	суб'єкт підприємницької діяльності
ТГ	територіальна громада
ТОВ	товариство з обмеженою відповідальністю
ТПВ	тверді побутові відходи

РОЗДІЛ І.

Тенденції демографічного та соціально-економічного розвитку, природно-ресурсний потенціал

1.1. Загальна характеристика громади

Бородянська селищна територіальна громада утворена на етапі добровільного об'єднання у 2018 році. До складу громади увійшли Бородянська селищна та 8 сільських рад (Дмитрівська, Дружнянська, Мирчанська, Новогребельська, Новозаліська, Новокорогодська, Пилиповицька, Шибенська), об'єднавши 16 населених пунктів.

У 2020 році до громади приєдналися ще 4 сільські ради (Загальцівська, Качалівська, Майданівська та Небратська). На даний час до складу громади входить 32 населені пункти у складі 10 старостатів. Адміністративним центром є смт Бородянка. Після внесення змін до адміністративно-територіального устрою в Україні, громада ввійшла до складу новоствореного Бучанського району Київської області.

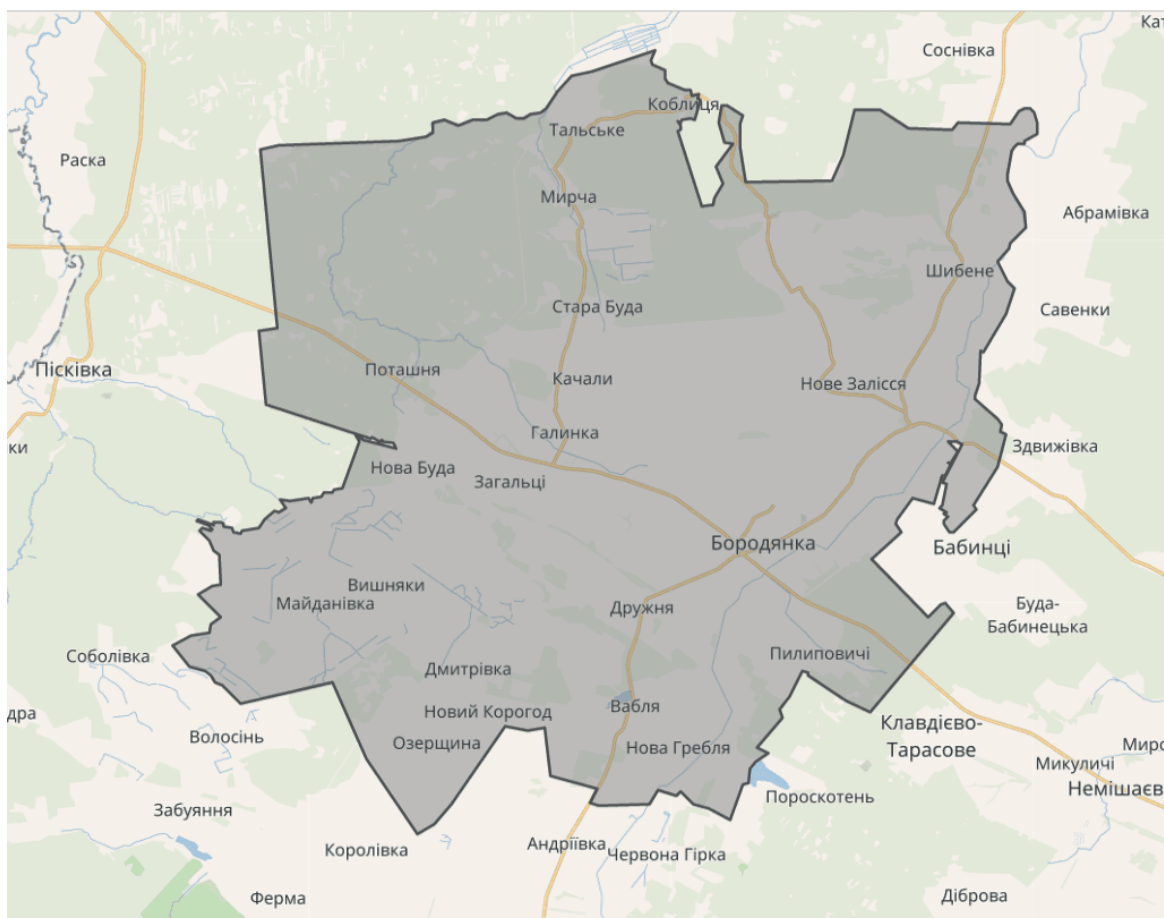

Рисунок 1. Карта Бородянської селищної територіальної громади

Джерело: власні опрацювання

Територію громади перетинає міжнародна автомобільна дорога М-07 Київ-Ковель-Ягодин («Варшавська» траса) та Коростенська гілка Південно-Західної залізниці. Відстань від смт Бородянка до м. Києва залізницею – 48 км, автошляхом – 55 км.

Показник	Площа, км ²	Площа, % площі області	Населення на 01.01.2022, осіб	Населення, % населення області	Щільність населення
Бородянська громада	512,7	1,77%	25953	1,44%	51
Київська область	28900	х	1795079	х	63

Таблиця 1. Порівняння громади і області за площею та населенням.

Джерело: селищна рада та власні напрацювання

Бородянська громада межує на півночі з Іванківською та Димерською, на заході – з Пісківською, на півдні з Макарівською, на сході з Немішаєвською та Бучанською громадами. Сферою співробітництва з сусідніми громадами (Пісківська, Немішаївська) є організація надання первинної медичної допомоги, а також поводження з ТПВ.

На початку 2022 року був схвалений проект договору про співробітництво з Макарівською селищною територіальною громадою щодо будівництва «Центру громадської безпеки Бородянської та Макарівської територіальних громад» в с. Вабля. Проект передбачає розміщення екстрених служб в одній сучасній будівлі на межі територіальних громад, що дозволить надавати вчасну допомогу мешканцям обох громад за оптимальних витрат на утримання цих служб.

Окрім того, Немішаївська громада співфінансує Бородянський центр дитячої та юнацької творчості та Бородянську дитячо-юнацьку спортивну школу. Також, Немішаївська та Пісківські громади співфінансують заробітні плати працівників Бородянської дитячої музичної школи мистецтв.

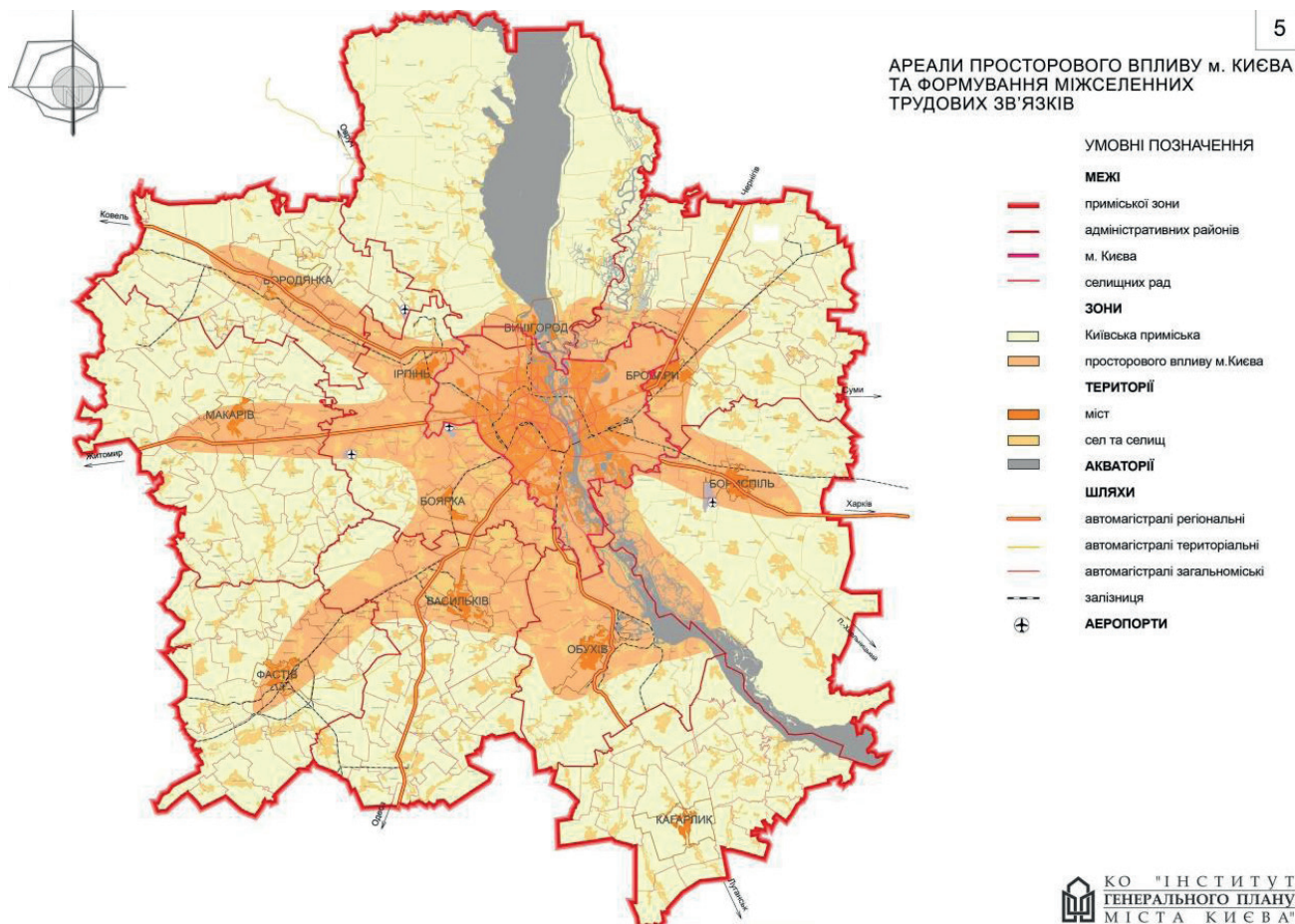
Показники	Дані за 2021 рік			
	Бородянська громада	Бучанська громада	Пісківська громада	Немішаївська громада
Територія, км ²	512,7	260,8	157,4	80
Населення	25953	61763	7904	15184
Зайняте населення	6696	14821	1824	н/д
Зареєстровані безробітні	188	872	120	н/д
Середня заробітна плата	10360	13568	10450	н/д
Власні надходження громади на 1 мешканця, грн.	5584,8	8489,1	7443,6	4778,4
Капітальні видатки громади у перерахунку на 1 мешканця (КЕКВ 3000)	893,9	6348,6	1233,5	2188,3
Рівень дотаційності громади, %	10,6%	2,5%	0,0 %	17,6 %

Таблиця 2. Порівняльні показники громади і громад-сусідів

Джерело: селищна рада та власні напрацювання

Бородянська громада (разом з Немішаєвською та Бучанською) отримали найбільші суми базових дотацій серед усіх громад Київської області. Рівень дотаційності бюджету становив 10,6% у 2021 році, а в 2022 році цей показник ще зріс. Це означає, що громада має низький рівень фінансової спроможності. Бородянська громада серед сусідніх громад має найменші капітальні видатки у перерахунку на 1 мешканця, досить невисокий рівень власних податкових надходжень.

Бородянська громада входить до умовної «приміської зони» міста Києва (так визначають Генплан м. Києва, затверджений рішенням Київської міської ради від 28.03.2002 року, та Концепція стратегічного розвитку м. Києва (перша стадія розробки Генплану м. Києва та його приміської зони до 2025 року), затверджена рішенням Київської міської ради від 16.09.2010 року). Водночас ступінь інтеграції громади зі столицею наразі обмежується «донорством» робочої сили (у 2019-2020 роках щоденно на роботу до Києва їздило приблизно до 5000 осіб). Громада не є членом місцевої асоціації органів місцевого самоврядування «Київська агломерація» та не залучена до відповідної діяльності з налагодження співробітництва громад у рамках Київської агломерації.

Рисунок 2. Арелаи просторового впливу м. Києва

Джерело: Інститут генерального плану м. Києва

Сумно відомою Бородянка стала на весь світ під час широкомасштабного вторгнення рф в Україну. Бородяньський півник став символом незламності, а всесвітньо відомий британський стріт-арт художник Бенксі зробив два графіті на зруйнованих будівлях у селищі.

У лютому 2022 року через Бородянку пройшов один з головних шляхів російського наступу на Київ. 26 лютого російські війська почали обстрілювати населені пункти громади. Наступного дня в Бородянку вперше зайшли окупанти, почалися бої та розстріли місцевого населення. 1 та 2 березня російські літаки розбомбили 8 багатоповерхівок, вбивши не менше 40 людей. Протягом березня у Бородянці було відсутнє електро-, газо- та водопостачання. Протягом перших двох тижнів бойових дій на території громади до організованої евакуації 13 березня, органи місцевого самоврядування виконували свою функції, враховуючи реалії. Окупаційна адміністрація у громаді не встановлювалася.

На початку квітня 2022 року Бородяньську громаду було повністю звільнено. Після деокупації органи місцевого самоврядування продовжували роботу у сфері евакуації населення та налагодження постачання гуманітарної допомоги.

Після звільнення громада розпочала активну співпрацю з донорами та проектами міжнародної-технічної допомоги: Програма розвитку ООН, Уряд Польщі, UNESCO, NEFCO та інші. Серед регіонів, що надають патронатну підтримку слід виокремити французький присточичний регіон Іль-де-Франс, який підтримує створення концепції та архітектурного проєкту відновлення Бородянки.

1.2. Демографія

Станом на 01.01.2023 року наявне населення громади налічувало 24 000 осіб, в тому числі 11 119 осіб проживає в селищі Бородянка (міське населення), 12 881 особи - в селах. Щільність населення складає 51 особа на 1 кв. кілометр. Статевий склад населення характеризується переважанням частки жінок.

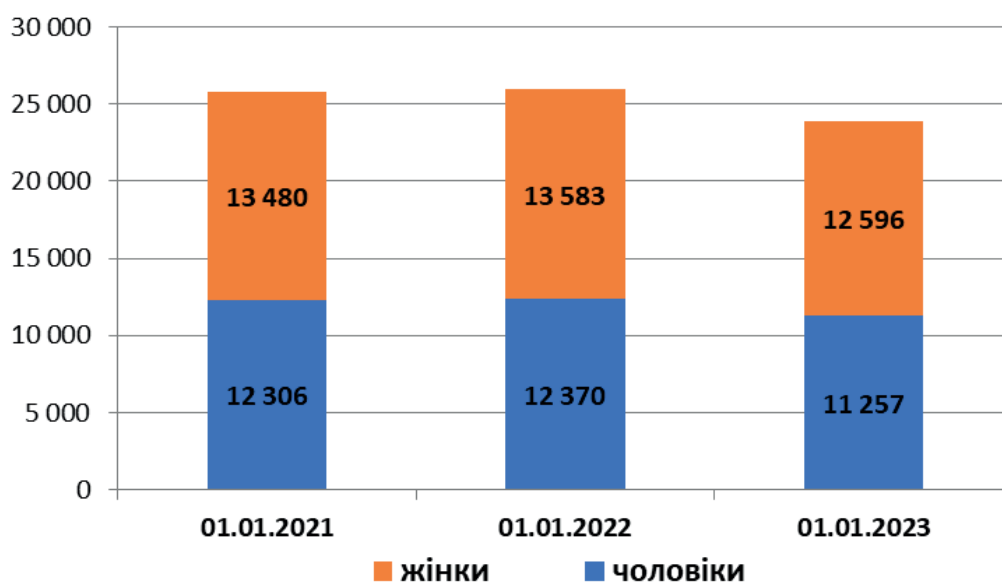
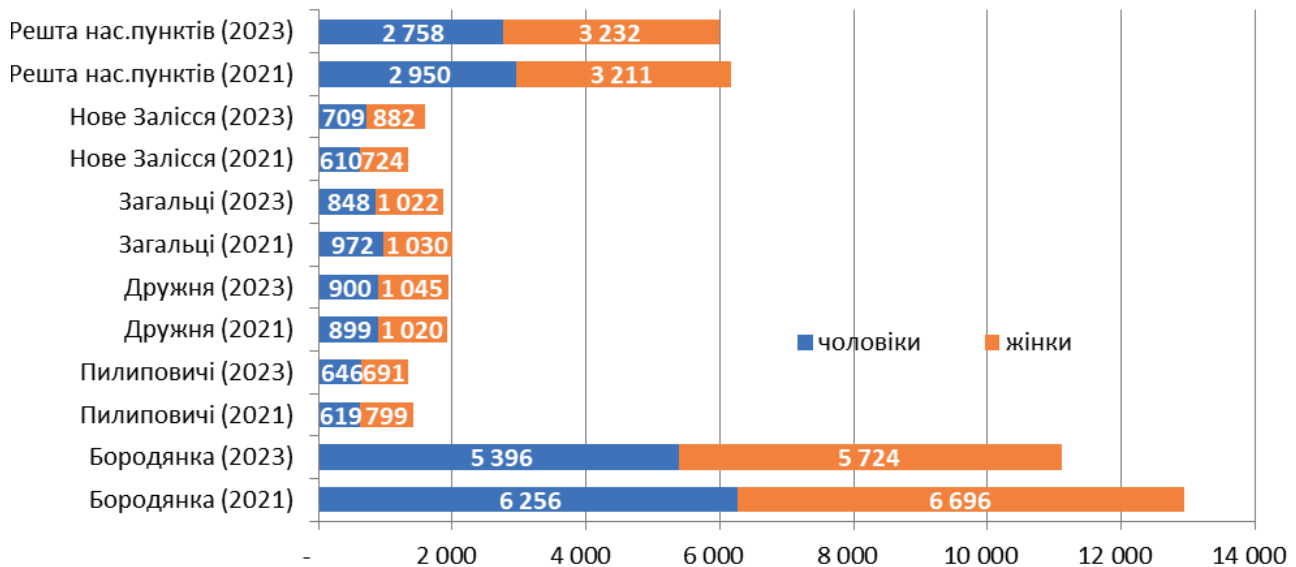

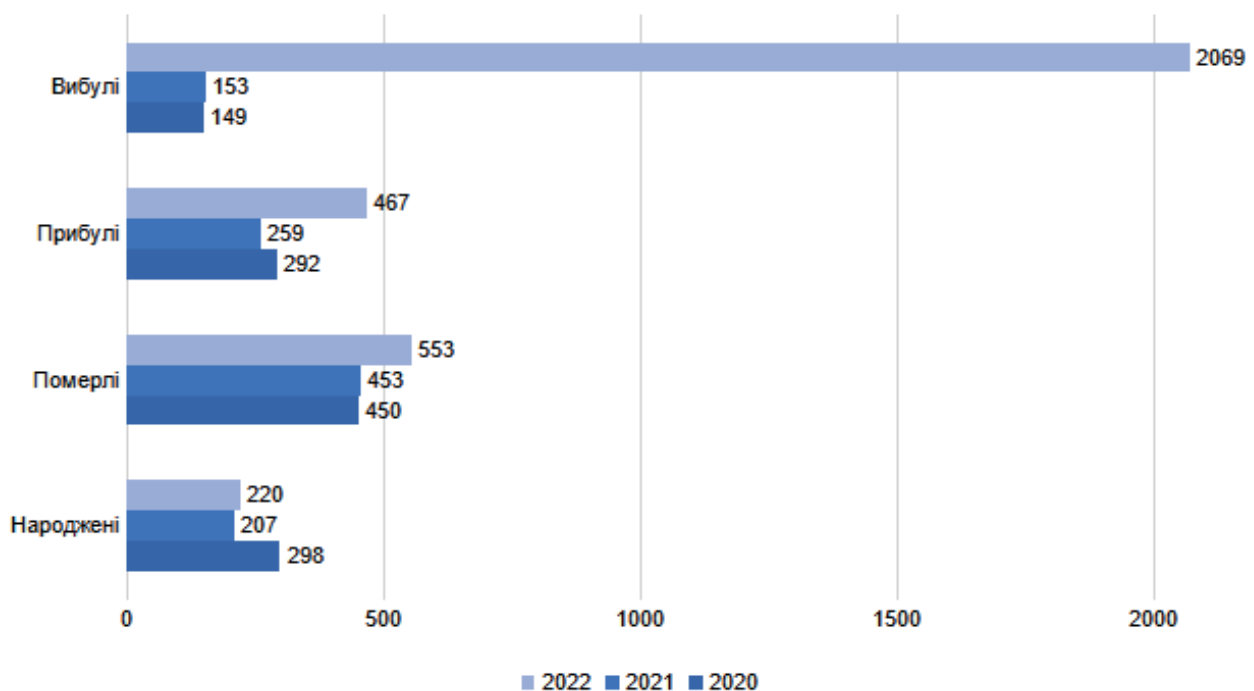
Рисунок 3. Гендерна структура населення Бородяньської громади, осіб
Джерело: селищна рада

Рисунок 3. Гендерна структура населення найбільших населених пунктів Бородянської громади, осіб станом на 1 січня відповідно.
Джерело: селищна рада

За даними селищної ради, чисельність населення адміністративного центру громади знизилась на 15% у порівнянні з початком 2022 року. Проте в решті населених пунктів (сільських) не спостерігається зменшення кількості населення, а в деяких селах навіть є зростання за рахунок міграції з інших населених пунктів громади або області. Особливістю Бородянської громади є певне збільшення чисельності жителів с. Нове Залісся, за рахунок мешканців Бородянки та "дачників" з Києва.

Водночас, попри невелику відстань до Києва у громаді протягом останніх 15-20 років не збудовано нових житлових мікрорайонів чи котеджних містечок. Відтак не відбулося зростання населення за рахунок міграційного приросту (як це сталося у сусідніх Бучі чи Гостомелі).

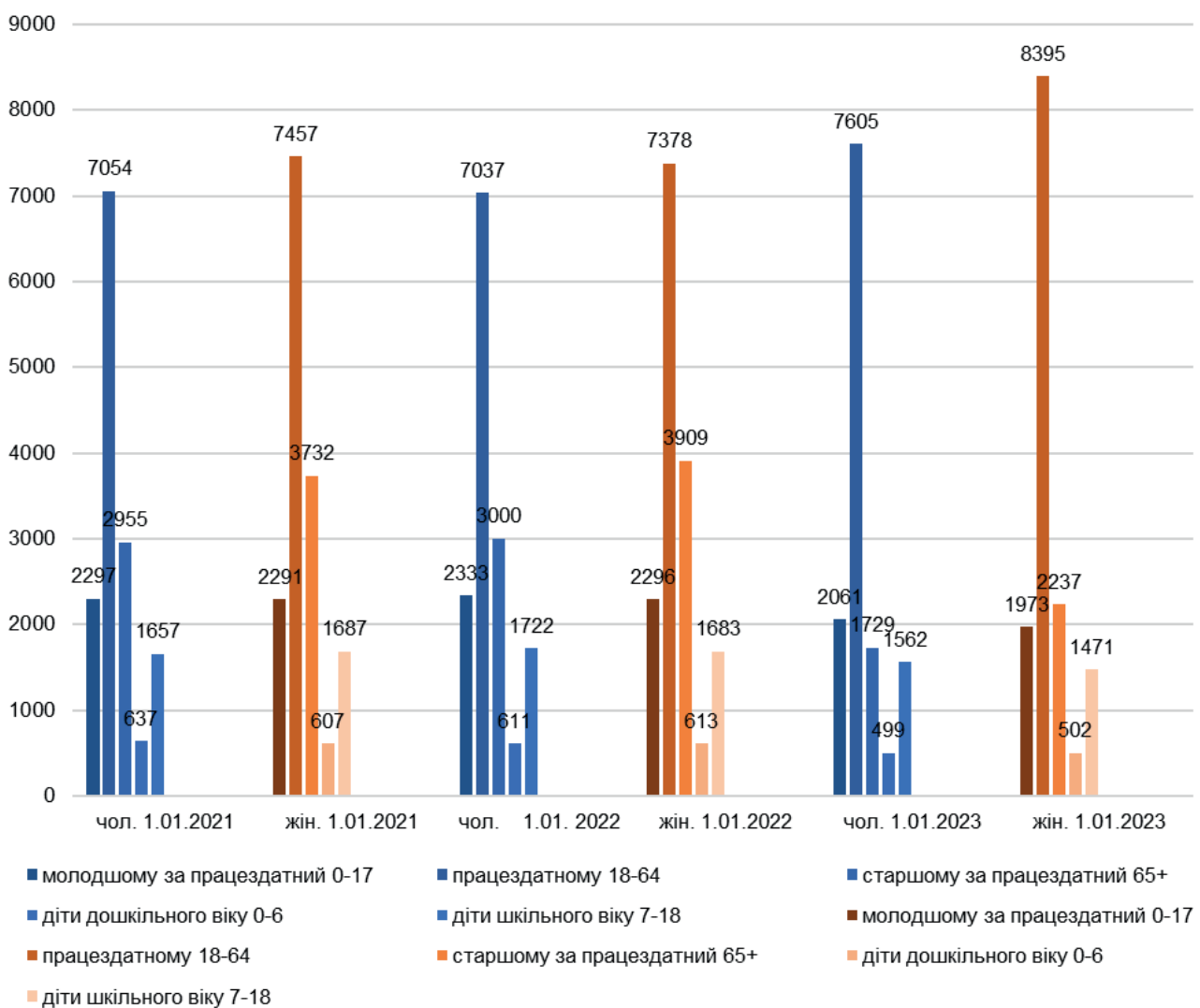

Рисунок 5. Природний і міграційний приріст населення, осіб, за січень-грудень
Джерело: селищна рада

Протягом останніх років демографічна ситуація значно погіршилась, в першу чергу за рахунок жителів, що покинули громаду через військові дії. Загальне зменшення кількості населення спостерігалось протягом минулих трьох років за рахунок негативного сальдо природнього руху та міграції. Також, починаючи з 2021 року спостерігається скорочення народжуваності та збільшення смертності.

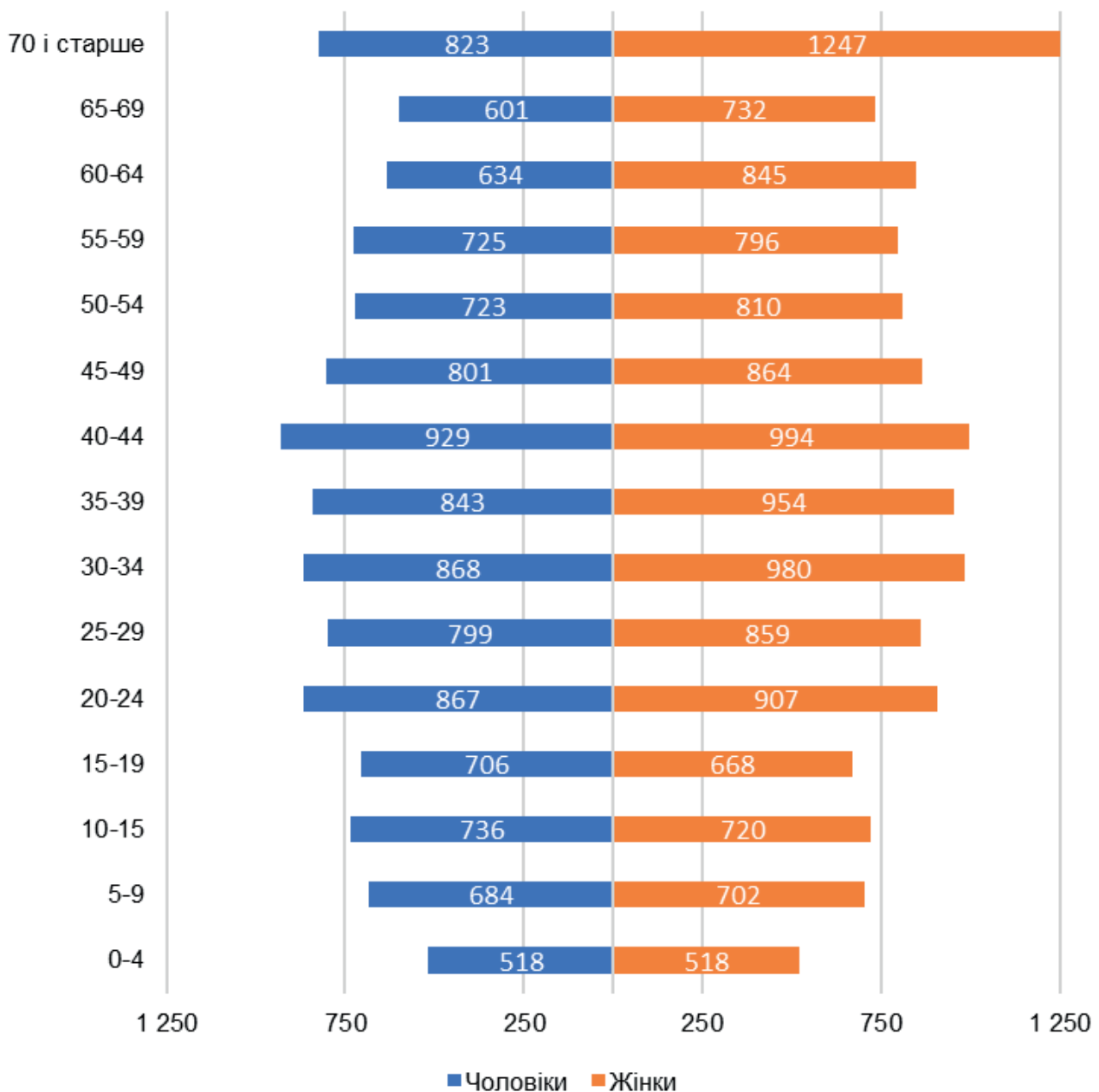
Кількість жителів у категорії працездатного віку 18-64 років знизилась майже на 10%. Категорія дітей до 17 років знизилась майже на 15% у порівнянні з 2021 роком. До 2022 року чисельність населення працездатного віку 18-64 складала 65,15%, що мало бути позитивним чинником його економічного розвитку. На групу осіб старше працездатного віку припадало 18,5 % у 2022 році. Серед усіх жителів, що залишили громаду, найбільша частка припадає саме на працездатний вік.

Рисунок 6. Статеві-вікова структура населення та діти дошкільного і шкільного віку, осіб

Джерело: селищна рада

Проте, очевидним є зростання частки осіб старшого працездатного і пенсійного віку. Така структура є характерною не лише для громади але й також для Київської області загалом. Тому, для Бородянської громади можна виокремлювати деякі демографічні проблеми у середньостроковому періоді, як старіння населення, прискорений відтік кваліфікованих працівників у більш розвинені міста району чи Київ.

Рисунок 7. Статеву-вікова піраміда громади станом на 01.09.2022, осіб
Джерело: селищна рада

На статеву-віковій піраміді можна виокремити зменшення у категорії населення віком 25-29 років, а також серед 15-19 річних осіб, передусім жіночої статі. Також привертає увагу скорочення чисельності дітей віком до 10 років.

У рамках підготовки цього Плану протягом лютого-березня 2023 року було проведено нерепрезентативне онлайн анкетування місцевих мешканців, що залишили Бородянську громаду. Всього отримано 136 анкет.

Місце перебування

Рисунок 8. Місце перебування опитаних жителів, що залишили громаду

Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

55% респондентів відповіли, що вони знаходяться за кордоном. Ті місцеві жителі, що вказали місце свого поточного перебування, в Україні, розподілилися між сусідньою Житомирською областю, Києвом, Київською областю та західними областями України.

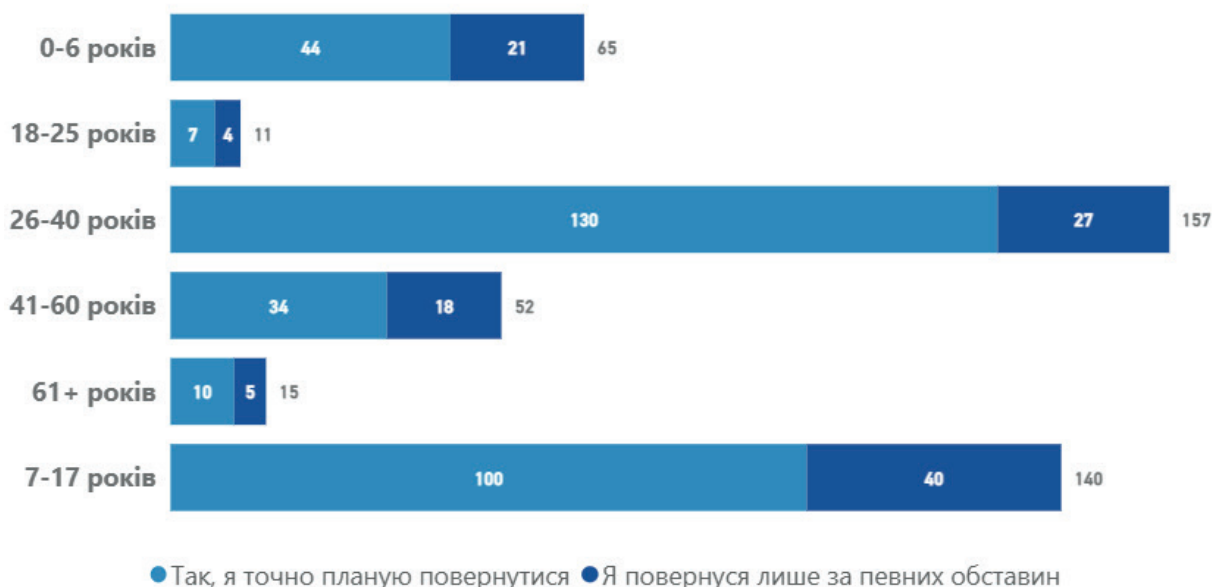

Рисунок 9. Розподіл відповідей на питання щодо намірів повернення місцевих жителів, які перебувають за межами громади, у розрізі вікових груп

Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

Серед категорії осіб 26-40 років 82% респондентів точно планують повернутися до громади, так само як і більшість інших категорій респондентів. Однак, викликає занепокоєння категорія дітей шкільного віку, батьки яких (майже 30%) стверджують, що планують повернутися лише за певних обставин.

Найбільша частка тих, хто ще не повернувся, припадає на осіб молодшого працездатного віку (26-40 років), які виїхали разом з дітьми.

Професійний статус респондентів

Рисунок 10. Професійний статус місцевих жителів, які перебувають за межами громади та які заповнили анкету
Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

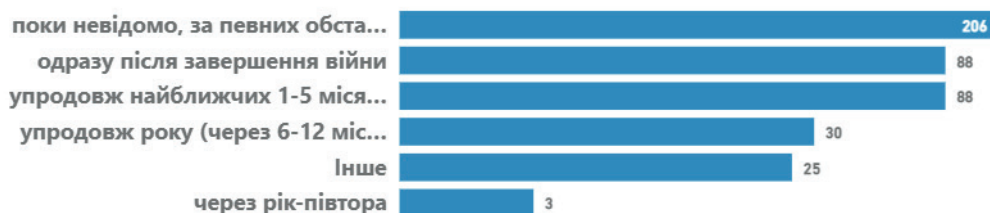
Професійний статус місцевих жителів, охоплених анкетуванням, це – наймані працівники (29%), службовці бюджетних установ та державні службовці (15% та 7% відповідно) та підприємці (10%).

Рисунок 11. Розподіл відповідей на питання щодо умов, за яких опитані планують повернення до громади, у розрізі професійного статусу

Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

Очікуваний термін повернення респондентів

Рисунок 12. Розподіл відповідей на питання щодо очікуваного терміну повернення опитаних мешканців громади, які перебувають за її межами

Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

Очікуваний термін повернення додому місцевих жителів загалом не визначений та залежить від багатьох факторів безпеки та відновлення інфраструктури громади.

Лише певна кількість переселенців відкидають можливість повернення додому, тобто не збираються взагалі повертатися до громади чи України. Натомість решта найчастіше називають такі умови, за яких готові повертатися: завершення війни, відбудова житла, відсутність загрози ракетних обстрілів, наявність роботи.

Попри nereпрезентативний характер проведеного анкетування, можна зробити висновки, що, після настання миру, відновлення безпечних умов життя та інфраструктури, Бородянська ТГ все одно втратить значну частку молодшого населення. Принаймні, за даними анкетування, до завершення війни 28% опитаних утримаються від повернення.

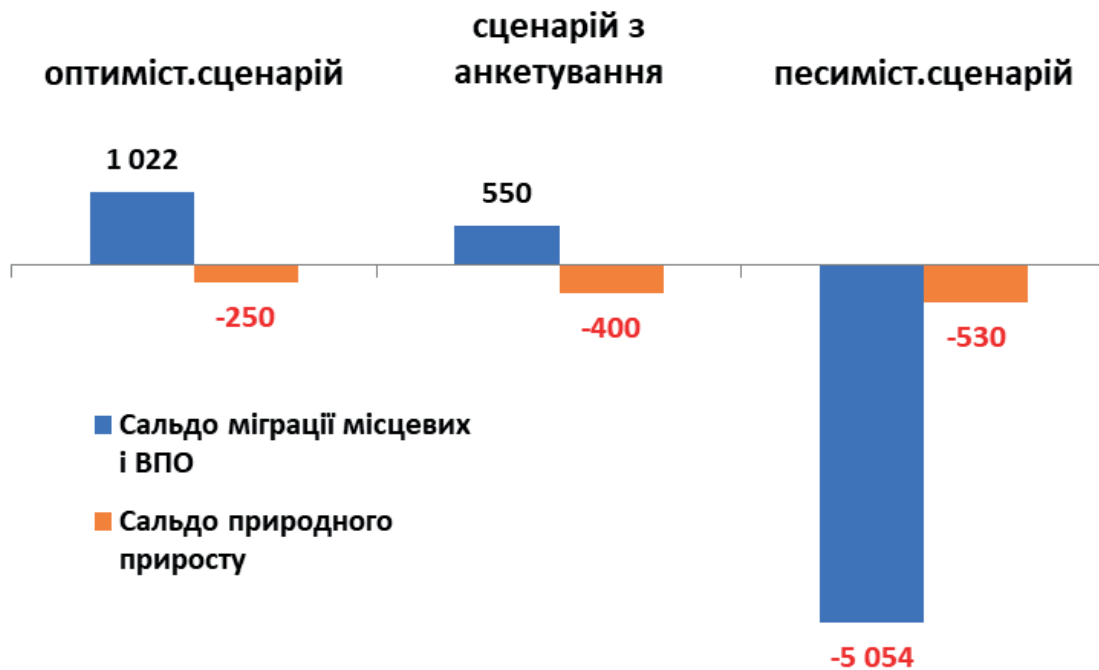
Окремо було проведено прогнозування чисельності населення Бородянської ТГ. Прогноз базується на даних селищної ради щодо чисельності наявного населення в усіх населених пунктах у розрізі статево-вікових категорій (чоловіки та жінки віком 0-6, 7-17, 18-35, 36-55 та старші 55 років відповідно).

Після порівняння даних станом на початок 2022 та 2023 років за кожною статево-віковою категорією виявлено різницю, що показувала загальне зменшення населення (за рахунок сальдо природного і міграційного руху) на 1953 особи. При цьому зменшення відбувалося за усіма статево-віковими категоріями, крім чоловіків старших 55 років.

Обчислюючи кількість населення за місцем перебування громадян встановлено, що в усіх населених пунктах громади населення зменшилось, окрім с. Нове Залісся, с. Дружня та с. Качалівка. У цих селах наявне населення дещо збільшилося за рахунок переїзду жителів Бородянка та жителів інших міст Київської області у навколишні села (у т.ч. садові кооперативи, дачі) на тимчасове проживання.

Оскільки втрати населення за рахунок природного руху (переважання смертності над народжуваністю) становлять 333 осіб, то розрахункові втрати за рахунок міграційного руху загалом склали 1620 осіб. На основі даних зі згаданого вище анкетування місцевих мешканців, які перебувають за межами громади, по кожній статево-віковій категорії було визначено кількість місцевих жителів, які знаходяться за кордоном, та які - на території України.

Експрес-прогнозування чисельності населення громади було проведено **за песимістичним, проміжним і оптимістичним сценаріями**. Зокрема, для кожної з статево-вікових категорій зроблено припущення щодо можливості повернення місцевих мешканців з-за кордону та тих, хто перебуває за межами громади в Україні.

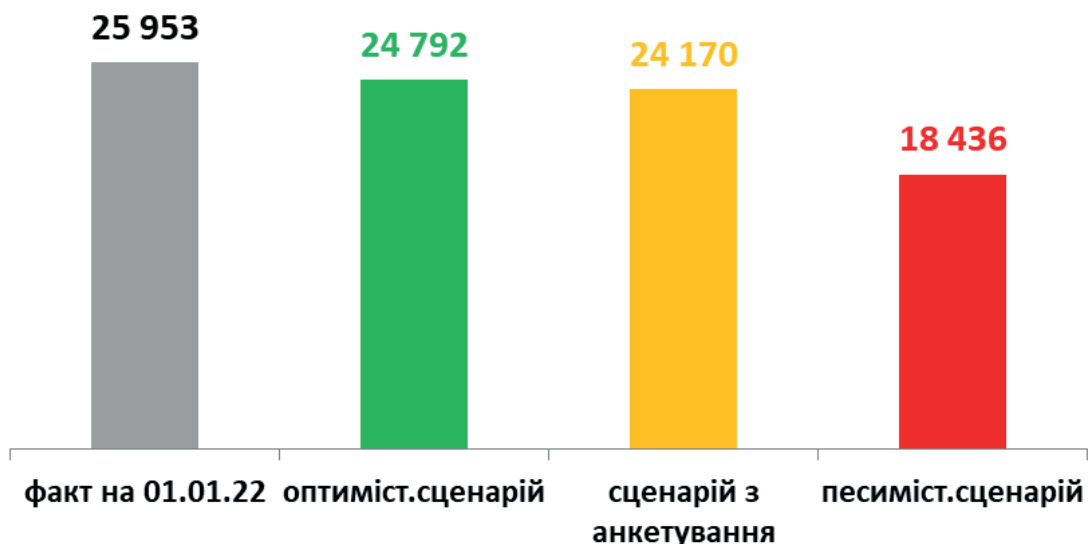
Рисунок 13. Прогнозування приросту та міграції жителів Бородянської ТГ, осіб
Джерело: власні опрацювання

Песимістичний сценарій базується на таких припущеннях: жителі, які знаходяться за межами громади за кордоном та в Україні, не повернуться, а ті, що повернулися після деокупації, знову виїдуть у разі погіршення безпекової ситуації. ВПО з інших регіонів також покинуть громаду, погіршиться показник природного приросту населення (різниця між кількістю померлих і народжених збільшиться до 533 осіб). В такому випадку загальний негативний міграційний рух за наступних 12 місяців може становити 5054 особи. В результаті кількість населення складе 18436 осіб на початок 2024 року.

За проміжним сценарієм, що базується на результатах анкетування місцевих жителів, що виїхали з громади (а саме на відповідях на питання про наміри повернення додому (коефіцієнт "повернення" в середньому складає 0,7), населення громади на початок 2024 року становитиме 24 170 осіб. В такому випадку за наступних 12 місяців повернеться 1550 осіб.

Для оцінки намірів повернення у громаду **за оптимістичним сценарієм** використано результати дослідження Центру економічної стратегії¹ (лютий 2023р.), а саме частку опитаних за кордоном громадян України, які планують повернутися додому. Оптимістичний сценарій передбачає, що більшість жителів, які виїхали з громади і перебувають в межах України, повернуться додому, також повернуться з-за кордону жінки віком 18-65 років (разом з дітьми віком 0-6 років), ВПО з інших регіонів продовжуватимуть жити в громаді Також покращиться природний приріст населення (зменшиться кількість померлих (450 осіб) і збільшиться кількість народжених (200 осіб), а отже, сальдо природнього руху становитиме 250 осіб. Таким чином, враховуючи повернення 1722 особи з числа місцевих жителів в громаду, покращення показників природнього руху та вирішення потреб житла і зайнятості ВПО так, що це призведе до прийняття ними рішення залишитися в громаді - оптимістичний прогноз становить – 24792 особа.

1 <https://ces.org.ua/who-are-ukrainian-refugee-research/>

Рисунок 14. Прогнозування чисельності жителів Бородянської ТГ, осіб
Джерело: власні опрацювання

Прогнозування чисельності населення на більш тривалу перспективу (понад 3 роки) стане можливим після завершення бойових дій на території України та визначеності з ключовими для прогнозування факторами. Попри це важливо продовжити докладати зусилля для підвищення якості демографічних даних у громаді.

Очевидно, що за оптимістичного сценарію у середньостроковому горизонті позитивний вплив на чисельність населення громади матиме фактор столиці (розширення житлового будівництва) та будівництво поблизу Київської окружної дороги (стимулювання економічної активності, логістичних маршрутів).

1.3. Місцева економіка і зайнятість

Економіка громади базується на розвитку бізнесу у сфері сільського господарства, агропромислового комплексу, металообробки, деревообробки. У 1990х – 2000х роках визначальний вплив на економіку громади мав машинобудівний завод "Борекс", який збанкрутував на початку 2010-х років.

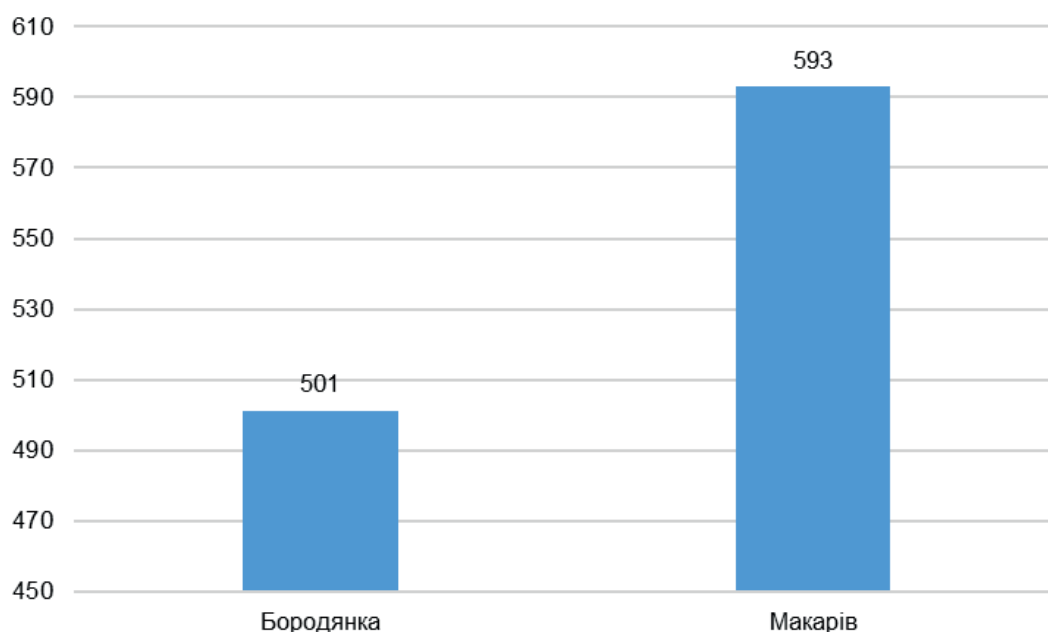
Агропромисловий комплекс громади представляють 15 підприємств, які займаються змішаним виробництвом сільськогосподарської продукції, з них 4 підприємства - тваринництвом.

Суб'єкти малого підприємництва надають населенню громади побутові послуги, послуги транспорту та зв'язку, послуги у сфері фінансового посередництва, страхування, працюють в сфері роздрібної торгівлі та ресторанного господарства.

¹ <https://ces.org.ua/who-are-ukrainian-refugee-research/>

Показники	01.01.2021	01.01.2022	01.01.2023
Усі суб'єкти ЄДРПОУ	2348	2405	2374
з них СПД-юридичні особи*	1102	1104	1109
у т.ч. малі підприємства (від 10 до 50 працівників, річний дохід еквівалент від 2 до 10 млн.євро)	31	19	19
мікропідприємства (до 10 працівників, річний дохід менше еквіваленту 2 млн.євро)	1062	1072	1077

Таблиця 3. Юридичні особи та суб'єкти господарювання, одиниць
Джерело: селищна рада

Рисунок 15. Кількість ФОП на 10000 жителів станом на 01.01.2022, од.
Джерело: селищна рада та власні опрацювання

Загалом, кількість юридичних осіб в період з 2021 по 2023 рік незначно зросла. Кількість фізичних-осіб підприємців зменшилась у порівнянні з минулим роком. У порівнянні з сусідньою Макарівською громадою підприємницька активність є відносно нижчою (за показником кількість ФОП на 10 тис населення).

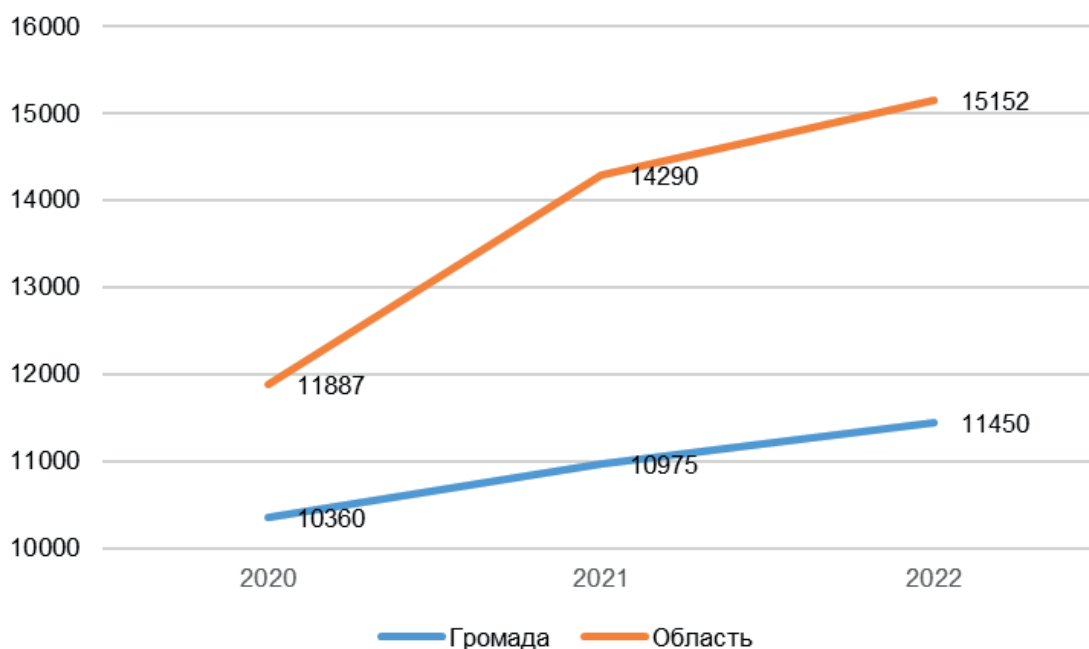
Всього у громаді налічується 16 тисяч жителів працездатного віку, з яких зайнято майже 7000 осіб. Зокрема, у бюджетній сфері - 1047 осіб.

Підприємство, організація, установа	Вид діяльності	Чисельність працівників на 01.01.2021	Чисельність працівників на 01.01.2022
ТОВ «Алюпол»	Виробництво алюмінію	114	90
ТОВ «Планета РС Бородянка»	Виготовлення виробів із бетону для будівництва	20	30
ТОВ «Мішель»	Лісопильне та стругальне виробництво	11	13
ТОВ «Овочева скарбниця»	Перероблення та консервування фруктів і овочів	52	85
ПрАТ «Бородянська СПМК-15»	Будівництво житлових і нежитлових будівель	42	46
ТОВ «Біоенергозбут»	Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння.	20	15
ПП «Корал-Дизайн»	Виробництво ігор та іграшок.	30	26
ТОВ «Баліс»	Перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків.	35	10

Таблиця 4. Найбільші роботодавці у громаді (за даними Центру зайнятості та підприємств)
Джерело: селищна рада та власні опрацювання

Найбільшим офіційним роботодавцем на початок 2023 року в громаді є підприємство з польськими інвестиціями ТОВ «Алюпол». Проте, вагому роль у зайнятості місцевих жителів відіграє як фактор географічної близькості столиці – Києва (55 км) та районного центру м. Буча (25 км), так і сезонна зайнятість на сільськогосподарських роботах і неформальна зайнятість.

Рисунок 16. Середньомісячна заробітна плата, грн.
Джерело: селищна рада та власні опрацювання

Зростання середньомісячної заробітної плати та динаміка відстають від значень по Бучанському району та Київській області загалом.

Серед об'єктів нерухомості та земельних ділянок, що можуть становити інтерес для інвесторів наявні приміщення в центрі смт Бородянки, а також низка земельних ділянок промислового призначення приватної та комунальної форми власності, які підходять для розміщення промислових підприємств. Проте, більшість ділянок не облаштовані інженерними комунікаціями.

Адреса	Форма власності і призначення	Власник (власники)	Площа, кв. м
Будівля в смт Бородянка	комунальна	Бородянська селищна рада	3100
Будівля в смт Бородянка	комунальна	Бородянська селищна рада	320

Таблиця 5. Об'єкти нерухомості приватної та комунальної власності (крім земельних ділянок), які можуть становити інтерес для інвесторів

Джерело: селищна рада

Адреса, стислий опис	Цільове призначення	Форма власності	Власник (власники)	Площа, га
Земельна ділянка типу "brownfield" в смт. Бородянка, територія колишнього заводу «Борекс» з інженерними комунікаціями	Промисловість	Приватна	ПрАТ "Борекс"	48
Земельна ділянка типу "greenfield" за межами с. Дружня, комунікації відсутні	Промисловість	Комунальна	Бородянська СР	27,6
Земельна ділянка типу "greenfield" за межами с. Пилиповичі, комунікації відсутні	Промисловість	Комунальна	Бородянська СР	19.9

Таблиця 6. Наявні на території громади вільні незабруднені (незаміновані) земельні ділянки, призначені для ведення господарської діяльності (крім с/г призначення)

Джерело: селищна рада

Проект створення індустріального парку може стати інструментом прискореного економічного розвитку, особливо з урахуванням наявності місцевих підприємств, які потенційно зацікавлені стати резидентами такого парку, а також розпочатих до повномасштабного російського вторгнення робіт щодо проектування та будівництва Київської окружної дороги (початок КОД – на території сусідньої громади). Для парку є наявні земельна ділянка колишнього машинобудівного заводу «Борекс» (17 га) з виробничими приміщеннями, необхідними комунікаціями та підключеннями.

Також у громаді є низка інших (аніж вказані у таблиці вище) земельних ділянок комунальної власності, які згідно проекту генерального плану смт. Бородянка можуть розглядатися для переробної промисловості та логістики.

У північній частині смт Бородянка розташований аеродром цивільної авіації (надлегка і мала авіація), який до 2022 року був, зокрема, осередком парашутного спорту та має потенціал розвитку як туристичний об'єкт

1.4. Природно-ресурсний потенціал

Бородянка розташована на лівому березі р. Здвиж. Територія громади відноситься до Києво - Бородяньського фізико-географічного району Київського Полісся. До найважливіших природних ресурсів громади належать земельні, лісові, водні, мінерально-сировинні. Значні поклади піску зосереджені в с. Мирча, с. Стара Буда, торфу – вздовж пойми річки Здвиж (сmt Бородянка, с. Шибене, с. Нова Гребля). Корисні копалини: суглинки, мергелі, вапняки, піски, торф, цегельні глини, мають місцеве використання. Граніт та базальт виходів на поверхню не мають, видобування цих порід для потреб будівельної промисловості не проводиться. Залізні руди займають невеликі площі, поклади малі за потужністю і, відповідно, не видобуваються

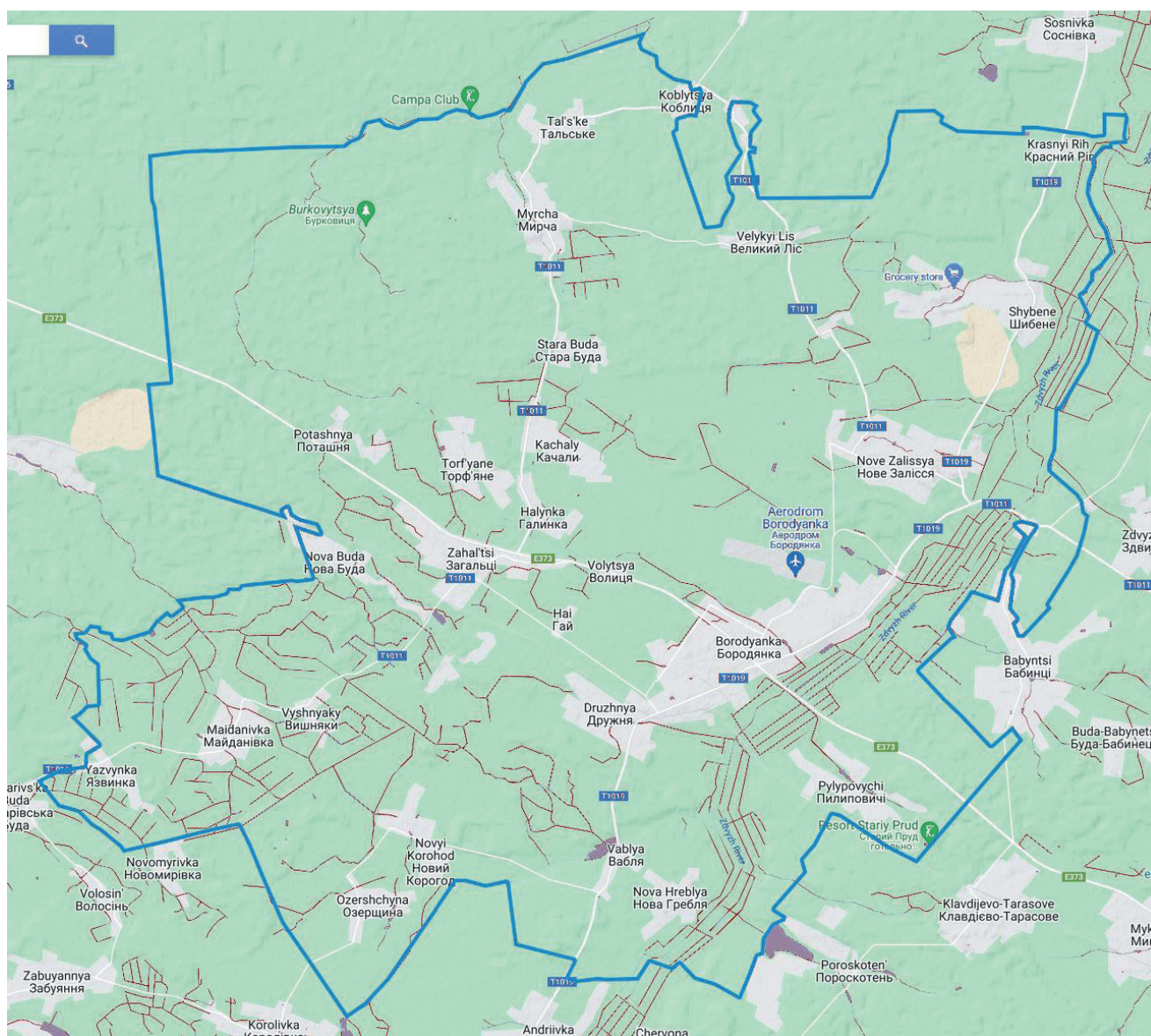

Рисунок 17. Карта річкової системи Бородяньської громади

Джерело: Власні напрацювання з використанням інструменту My Google Maps

Наявних ресурсів та потенціалу недостатньо для того, щоб забезпечити виробництво будівельних матеріалів.

Вивіз та знешкодження твердих побутових відходів здійснюється на полігон ТПВ, який знаходиться в с. Нове Залісся, займає площу більш ніж 13 га та функціонує з 1981 року. Загалом, необхідно розробити нову програму поводження з твердими побутовими відходами, де буде передбачатися поетапне впровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів із наступним використанням частини їх компонентів, як вторинної сировини. За умови співпраці громад Бучанського району, можлива реалізація проєкту будівництва сміттєпереробного заводу. Враховуючи близькість до столиці, історичну спадщину громади та географічні умови, наявний потенціал для розвитку історико-туристичних маршрутів та локацій, а також зеленого туризму та туристично-рекреаційної галузі.

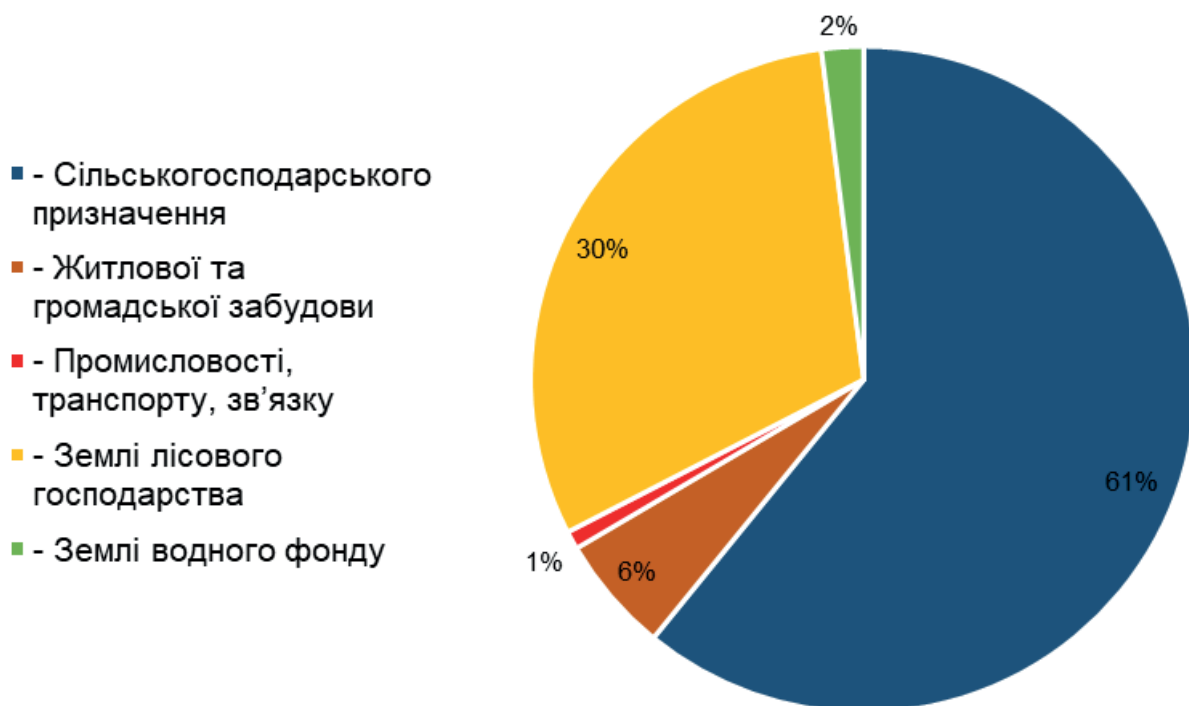

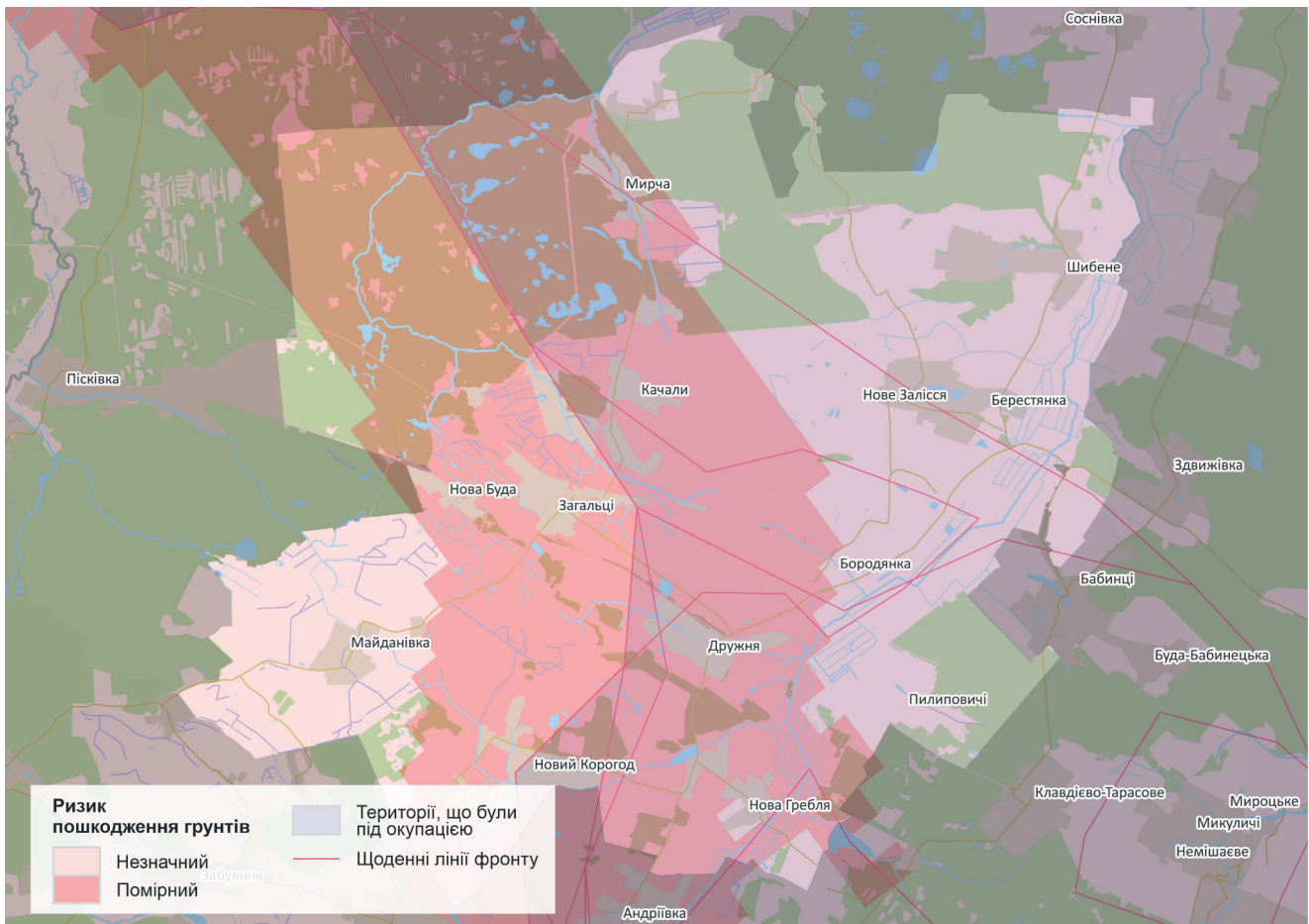
Рисунок 18. Структура земель громади на 01.01.2023 р., га
Джерело: селищна рада

Вплив бойових дій/ окупації на довкілля

Військова агресія призвела до цілого ряду небезпечних впливів на всі складові довкілля - атмосферне повітря, ґрунти і ландшафти, поверхневі і підземні води, рослинність, тваринний світ.

Військові дії ускладнили також поводження з твердими побутовими відходами, руйнування будівель громади призвело до забруднення довкілля будівельним сміттям та азбестом. Визначено 12 місць тимчасового розміщення залишків будівельних конструкцій та відходів різного типу, які утворились внаслідок бойових дій, орієнтовною площею 6,8 га.

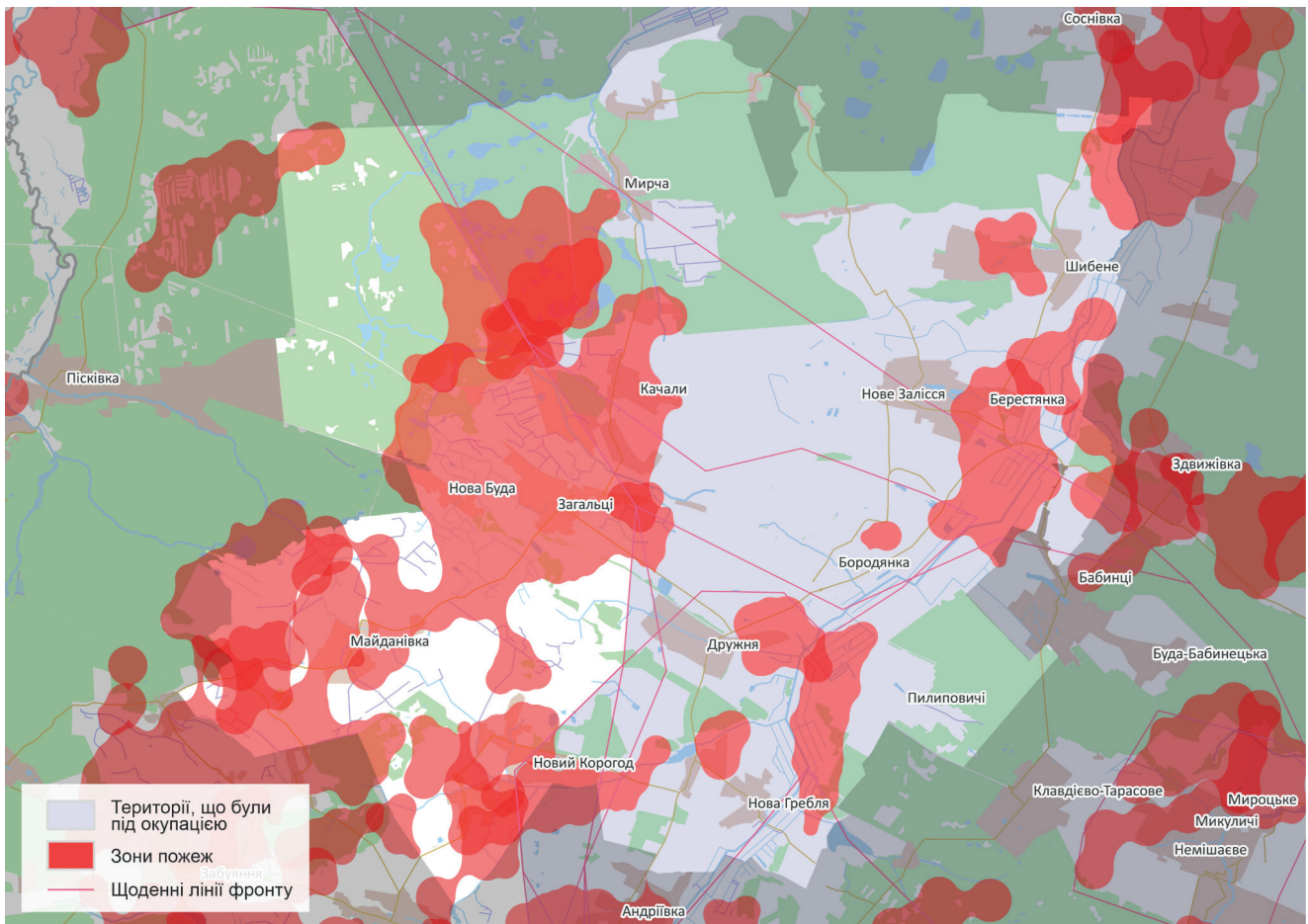
Територія громади не зазнала значних пошкоджень від мінування. Від моменту звільнення громади навесні 2022 року, дослідження земель громади на наявність мінно-вибухових пристроїв проводилась силами ДСНС, поліції, європейськими проєктами з розмінування та власними ресурсами бізнесу з залученням відповідних спеціалістів. Певні території ще потребують додаткового обстеження, що планується провести перед початком посівної роботи. Оцінка ризиків пошкодження та забруднення ґрунтів внаслідок бойових дій наведена на рис. 19. Використання земель, пошкоджених внаслідок бойових дій, буде ускладнене необхідністю їх рекультивативації.

Рис. 19. Оцінка ризиків пошкодження та забруднення ґрунтів у Бородянській громаді внаслідок бойових дій

Джерело: <https://ecodozor.org/>

Від механічних пошкоджень, що виникають під час маневрів військової техніки та від вибухів боєприпасів зазнали пошкоджень лісові та лісо-захисні насадження, що призводить до їх ослаблення або загибелі. На території громади зафіксовано значні осередки лісових та трав'яних пожеж, тому вплив військових дій на стан атмосферного повітря та зміну клімату можна оцінити як значний (рис. 19).

Рис. 20. Оцінка площі пожеж на території Бородянської громади
Джерело: <https://ecodozor.org/>

Повномасштабне російське вторгнення практично паралізувало багато аспектів природоохоронної діяльності:

- на частині територій не здійснюється моніторинг довкілля;
- не надаються екосистемні послуги та не реалізуються заходи з покращення стану довкілля;
- зменшення викидів парникових газів та адаптації до зміни клімату.

1.5. Бюджет та активи громади

У структурі власних доходів загального фонду бюджету Бородянської громади 2023 року найбільшу частку займають податок з доходів фізичних осіб (30%) та єдиний податок (8,8%). Загальні доходи бюджету громади зросли у 2022 році через суттєве збільшення бюджетних трансфертів (207,9 млн грн або на 87% більше), що були направлені на фінансування пошкоджених об'єктів. Проте, план щодо надходжень до бюджету 2023 року є меншим майже на 41,9% за попередній та на 12,2% меншим за 2021 рік.

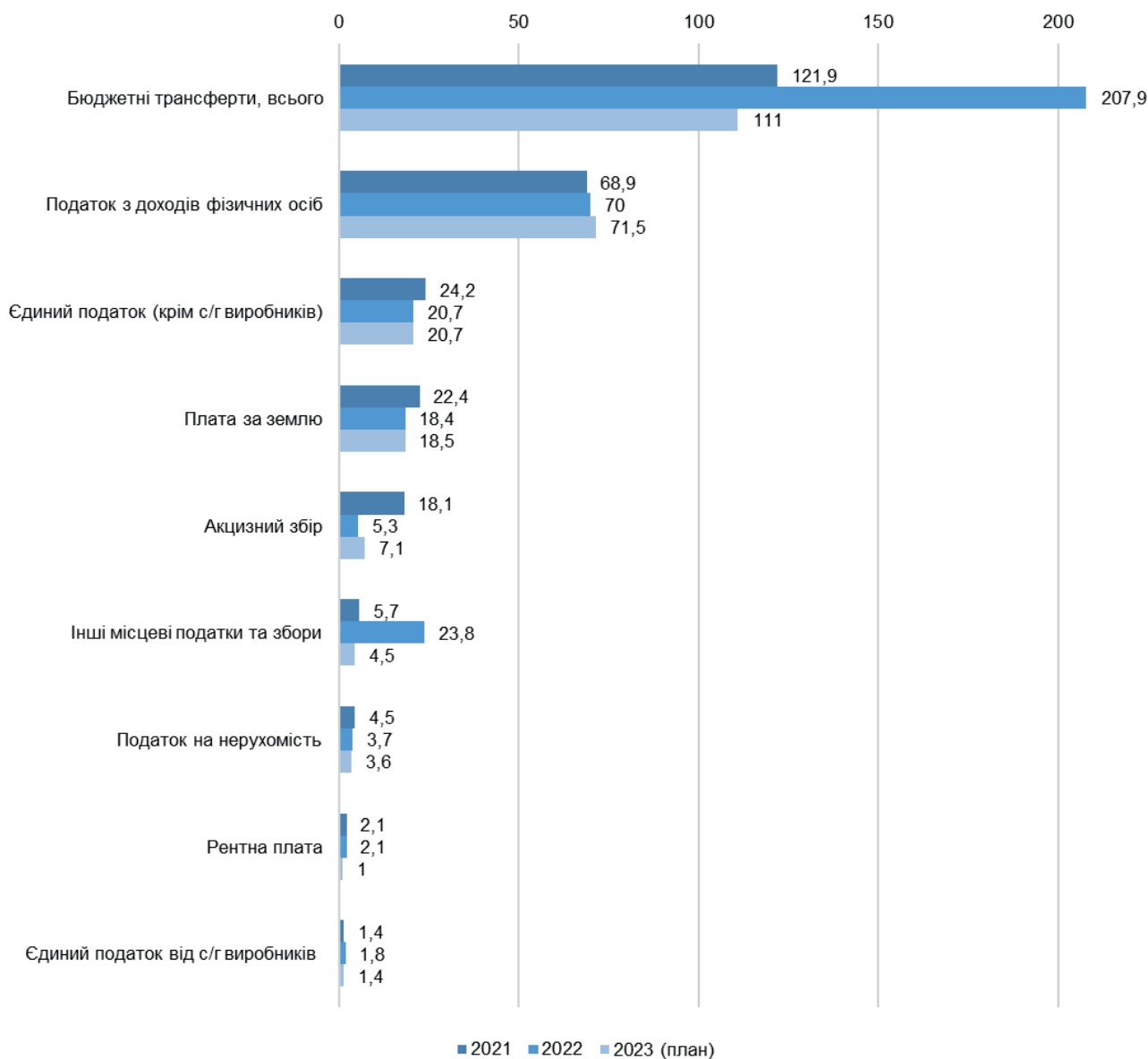
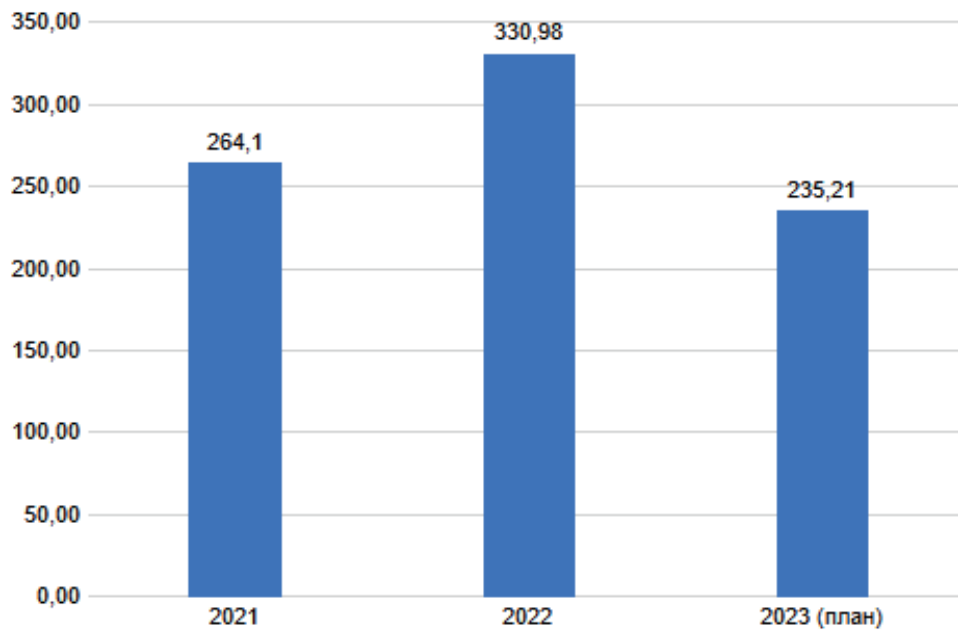

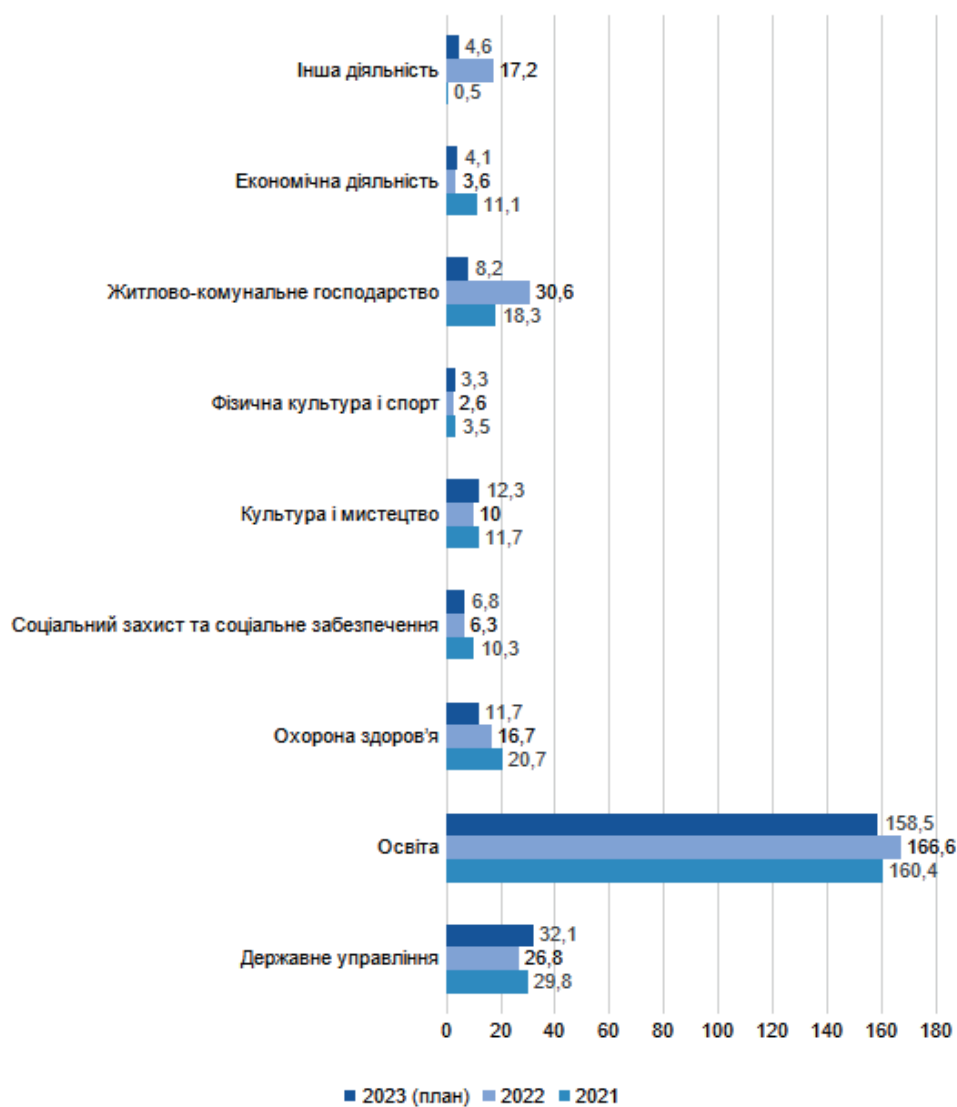
Рисунок 21. Доходи бюджету, млн. грн.

Джерело: селищна рада

Рисунок 22. Загальні доходи бюджету, млн. грн.

Джерело: селищна рада

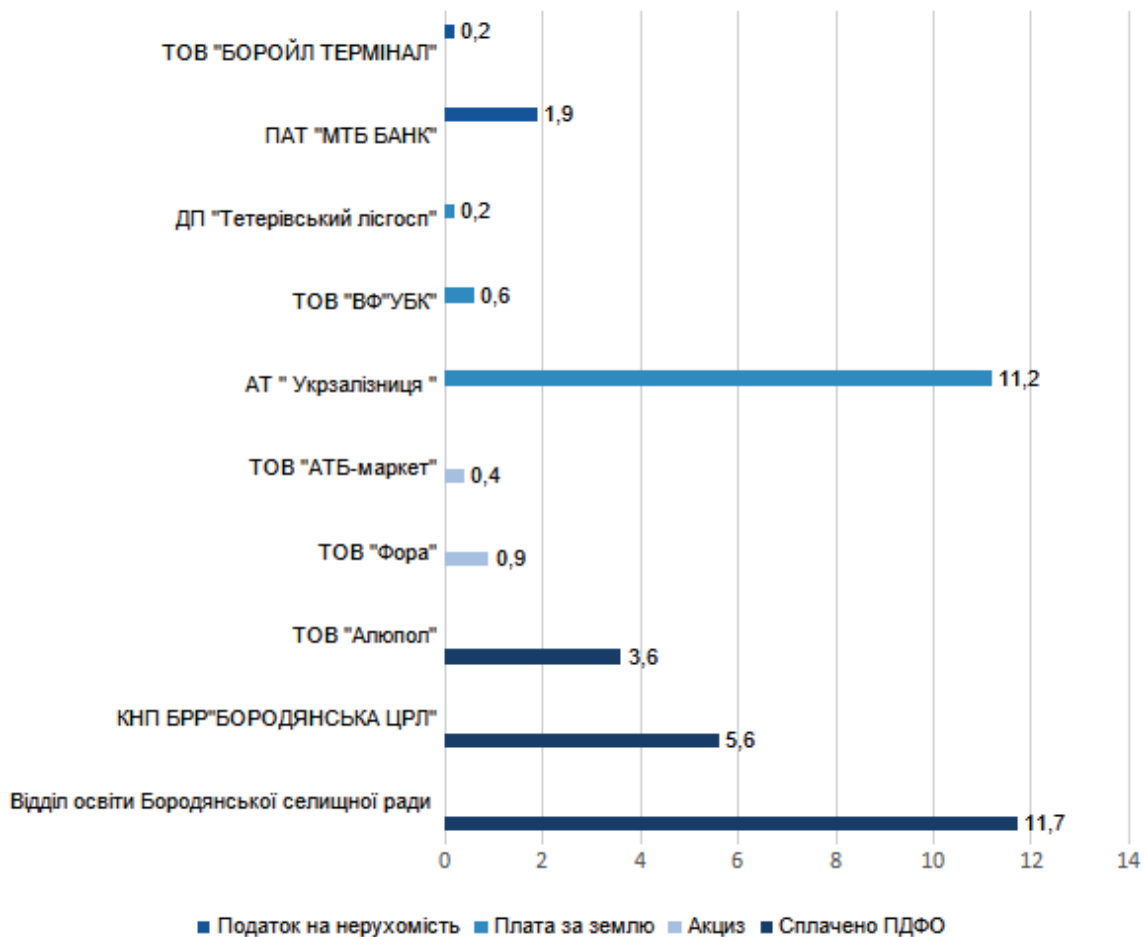
Рисунок 23. Видатки бюджету громади, млн. грн.

Джерело: селищна рада

Єдиним показником доходної частини бюджету, що зростає протягом останніх трьох років, є податок на доходи фізичних осіб, що пов'язане зі зростанням заробітної плати як в бюджетній, так і приватній сферах економіки. Всі інші показники, включаючи єдиний податок (падіння на 16,9%), плата за землю (падіння на 21%), податок на нерухомість та інше спадали протягом 2021-2023 років. Це пов'язане, в першу чергу, з падінням економіки через військові дії та скороченням ділової активності підприємств.

У структурі видатків найбільшу питому вагу у 2023 році мають видатки на освіту (65%; без врахування освітньої субвенції з державного бюджету - 40%), державне управління (13,2%), культура і мистецтво (5%). У кількісному вимірі видатки бюджету у плані 2023 року скоротились за всіма основними статтями такими як освіта (зменшення на 1,1% до 2021 року), охорона здоров'я (зменшення на 76% до 2021 року), соціальний захист населення (зменшення на 51,4% до 2021 року), житлово-комунальне господарство (зменшення на 123% до 2021 року), економічна діяльність (зменшення на 170% до 2021 року) тощо.

Рисунок 24. Найбільші платники податків до бюджету громади, млн грн. у 2022 році

Джерело: селищна рада

Серед найбільших платників податку з доходів фізичних осіб виступають виконавчі органи місцевого самоврядування, комунальні підприємства та ТОВ «Алюпол». Найбільшим платником земельного податку є АТ «Укрзалізниця».

Водночас, на думку фахівців, існує потенціал для збільшення надходжень до місцевого бюджету за рахунок підприємств, що здійснюють господарську діяльність на території Бородянської ТГ, але зареєстровані і сплачують податки в інших громадах. Крім того, інвентаризація земель та активів громади дозволить розширити базу оподаткування платою за землю та податком на нерухомість.

Рисунок 25. Кількість відділень банківських установ/банкоматів/терміналів у громаді

Джерело: селищна рада

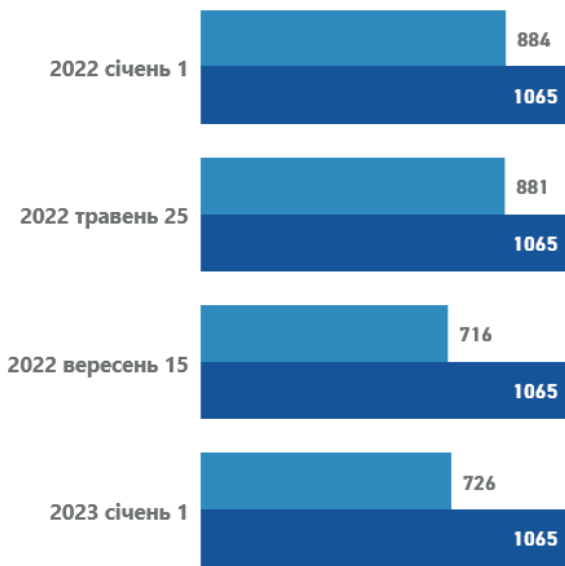
Містобудівна документація затверджена у наступних населених пунктах: Генеральний план (коригування) смт Бородянка - 2007 рік; Генеральний план с. Нове Залісся - 2016 рік; Генеральний план с. Дружня - 2010 рік. У 2022 році був розроблений, проте, станом на березень 2023 року, не затверджений генеральний план смт Бородянка, який, очевидно, потребує актуалізації. Наразі, громада планує розробку нової топографо-геодезичної основи території та проект забудови смт Бородянка, план зонування та схеми інженерно-технічних заходів цивільного захисту. У решти населених пунктах генеральні плани не оновлювались багато років. Тому обговорюється доцільність розроблення Комплексного плану просторового розвитку території Бородянської громади.

1.6. Гуманітарна сфера

Протягом 2022 року кількість дітей дошкільного та шкільного віку зменшилася на 18% та на 7% відповідно. Відповідно, зменшилась середня завантаженість закладів освіти та наповненість класів.

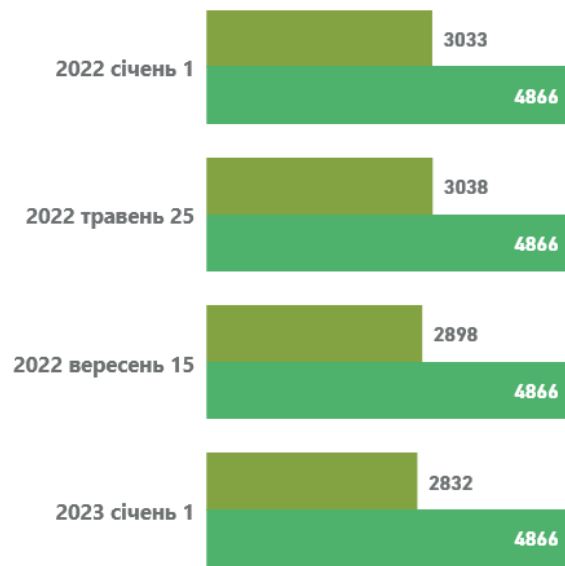
Мережа закладів дошкільної освіти Бородянської селищної ради налічує 7 закладів дошкільної освіти та 5 дошкільних підрозділів у складі «заклад загальної середньої освіти – заклад дошкільної освіти». Усі заклади комунальної форми власності. В очному режимі 2022/2023 навчальний рік розпочали 6 закладів дошкільної освіти.

Завантаженість закладів дошкільної освіти, осіб/місць

● дітей в ДНЗ ● Проектна потужність ДНЗ

Завантаженість закладів загальної середньої освіти, осіб/місць

● здобувачів у ЗЗСО ● Проектна потужність ЗЗСО

Рисунок 26. Завантаженість закладів освіти, осіб/місць

Джерело: селищна рада

	01.01.2022	25.05.2022	15.09.2022	01.01.2023
Кількість закладів, одиниць	7	7	7	7
Кількість дітей в закладах, осіб	884	884	716	726
Завантаженість закладів (дітей на 100 місць)	83	83	67	68

Таблиця 7. Заклади дошкільної освіти

Джерело: селищна рада

У громаді функціонує 11 закладів загальної середньої освіти та 3 філії, а також КУ «Інклюзивно-ресурсний центр».

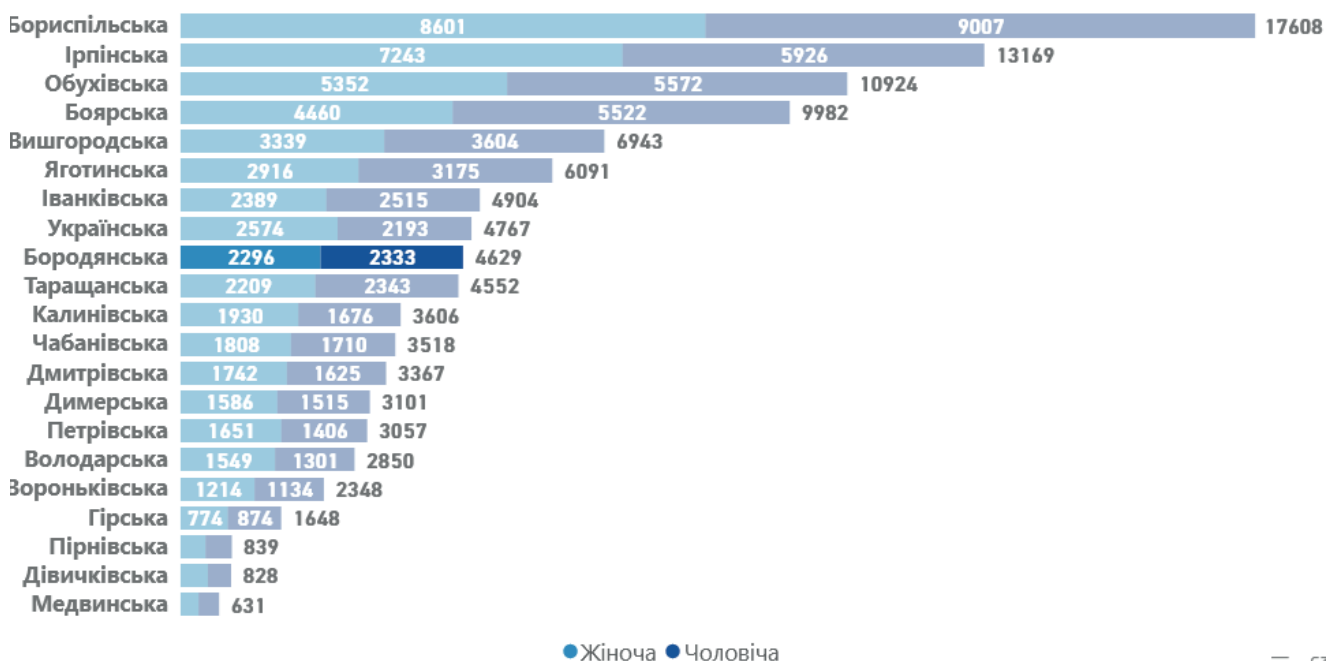
Очне навчання у 2022/2023 навчальному році було організовано для 897 учнів у 8 закладах загальної середньої освіти. Дистанційно через відсутність укриття навчалися 427 учнів у 3 шкільних закладах.

За змішаною формою організовано навчання для 1666 учнів у трьох закладах загальної середньої освіти. Навчання за сімейною (домашньою) формою організовано для 141 учня, за екстернатною формою навчаються 187 учнів, педагогічний патронаж організовано для 17 учнів.

	01.01.2022	25.05.2022	15.09.2022	01.01.2023
Кількість закладів, одиниць	11	11	11	11
Кількість учнів у закладах, осіб	3033	3033	2898	2832
Середня наповненість класів	18	-	-	17

Таблиця 8. Заклади загальної середньої освіти
Джерело: селищна рада

У 2022/2023 навчальному році сформовано мережу навчальних закладів з інклюзивним навчанням та вихованням дітей: у 6 закладах дошкільної освіти та дошкільному підрозділі функціонує 13 інклюзивних груп, охоплено 20 вихованців з особливими освітніми потребами; у 9 закладах загальної середньої освіти – 18 інклюзивних класів, охоплено 22 учні.

Рисунок 27. Гендерно-віковий склад дітей дошкільного та шкільного віку в громадах Київської області у 2022 році
Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

У Бородянській громаді у 2021 році середні видатки на одного учня в закладах середньої освіти становлять 35229 грн на рік, що майже на 43% більше за середній показник в Київській області (24679 грн) та майже у 4 рази більше ніж у середньому по Україні – 9364 грн.

В громаді активно розвивається Бородянський центр дитячої та юнацької творчості, заняттями в якому охоплено 1 534 дитини (50 % від загальної кількості учнів громади). З 2020 року у громаді створена Бородянська дитячо-юнацька спортивна школа. У 2023 році кількість учнів становить понад 780, що майже втричі менше ніж у 2021 році. На території громади функціонує 1 стадіон, 14 спортивних майданчиків з тренажерним обладнанням, 12 футбольних полів, 12 спортивних залів, 1 майданчик з штучним покриттям.

Назва	Проектна потужність, осіб	К-сть відвідувачів у 2021 році, осіб	К-сть відвідувачів у 2022 році, осіб	Ступінь пошкоджень, %
Районний Палац культури ім. Т.Г.Шевченка:	н/д	н/д	н/д	100%
▪ Мала зала	300	н/д	н/д	
▪ Велика зала	600	н/д	н/д	
КЗ "Бородянська ДЮСШ"	-	2150	738	Від 30 до 100%
Стадіон Борекс, смт. Бородянка	100	н/д	н/д	50%

Таблиця 9. Ключові об'єкти і заклади культурно-спортивного призначення у громаді
Джерело: селищна рада

Єдиним закладом професійно-технічної освіти на території громади є «Бородянський професійний аграрний ліцей», що фінансується за рахунок обласного бюджету. Кількість учнів – 250 осіб (станом на 2021 рік). Заклад є важливим з огляду на можливість підготовки фахівців агропромислового комплексу, що є критично важливим в контексті спеціалізації економіки громади.

Первинна ланка медичної допомоги представлена КНП БРР «Бородянський центр первинної медико-санітарної допомоги», у підпорядкуванні якого знаходиться 6 амбулаторій загальної практики сімейної медицини, 13 фельдшерських пункти, 1 фельдшерсько-акушерський пункт, 4 пункти здоров'я. Також послуги первинної медичної допомоги за кошти Національної служби здоров'я України у смт Бородянка надає одна фізична особа-підприємець.

Показники	01.01.2022	01.01.2023
Кількість АЗПСМ, одиниць	6	6
Кількість інших закладів ПМД (ПЗ, ФАП, ФП), одиниць	17	17 (з 20.04.23 р. – 7, у зв'язку з закриттям)
Кількість лікарів, які надають ПМД (лікарів ЗПСЛ, терапевтів, педіатрів), осіб	22	21
Кількість осіб, які уклали декларації про надання ПМД з надавачами ПМД	20 931	19 224

Таблиця 10. Заклади первинної медичної допомоги (ПМД)
Джерело: селищна рада

Зниження кількості укладених декларацій у 2022 році на 9% відбулось через внутрішню та зовнішню міграцію. Разом з тим, кількість лікарів, що надають ПМД, зменшилась на 1 особу. Дані про кількість укладених декларацій по громаді прямо не корелюють з кількістю жителів, що залишили громаду, оскільки пацієнти не завжди розривають декларації зі своїми сімейними лікарями. У зв'язку з реорганізацією та оптимізацією мережі закладів первинної медичної допомоги у Бородянській ТГ, кількість інших закладів (ПЗ, ФАП, ФП) у квітні 2023 року буде зменшена з 17 до 7.

Вторинна ланка медицини представлена КНП БРР «Бородянська центральна районна лікарня», багатопрофільним лікувально-профілактичним закладом, який надає спеціалізовану стаціонарну та амбулаторну медичну допомогу. Має перший акредитаційний сертифікат. Лікарня у 2023 році надає медичні послуги, згідно договору з НСЗУ на 10 пакетів медичних послуг.

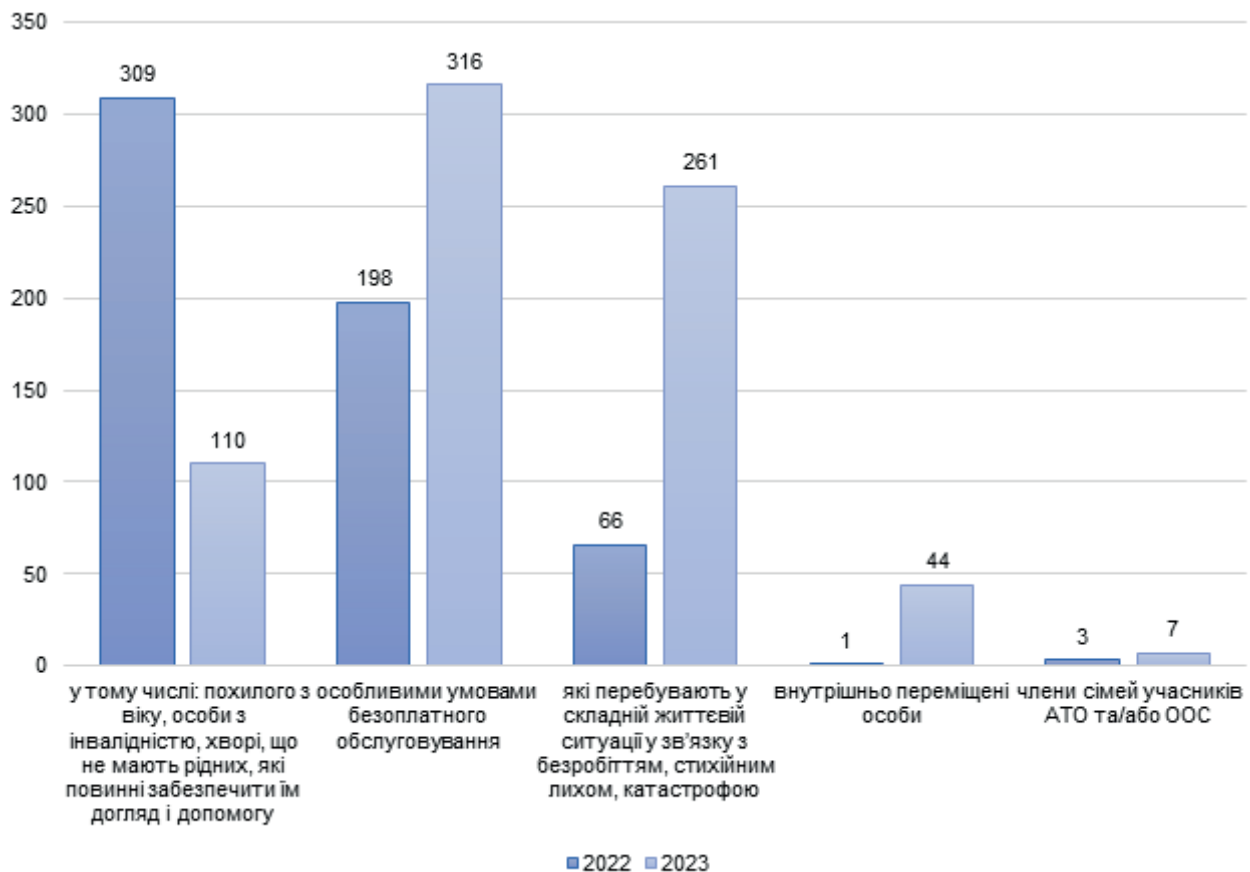

Рисунок 28. Розташування закладів первинної медичної допомоги
Джерело: власні опрацювання

	2020	2021	2022
Померло - всього:	450	453	553
з них від хвороб системи кровообігу	125	116	78
від новоутворень	15	22	11
від хвороб органів травлення	18	25	16
від хвороб органів дихання	1	14	4
від деяких інфекційних хвороб	2	88	4
від туберкульозу	0	0	0
від хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)	0	1	2
від зовнішніх причин захворюваності та смертності	3	3	7
внаслідок бойових дій			167
невстановлені причини чи відсутня інформація	286	184	264

Таблиця 11. Кількість померлих за причинами смерті, осіб за рік
Джерело: селищна рада

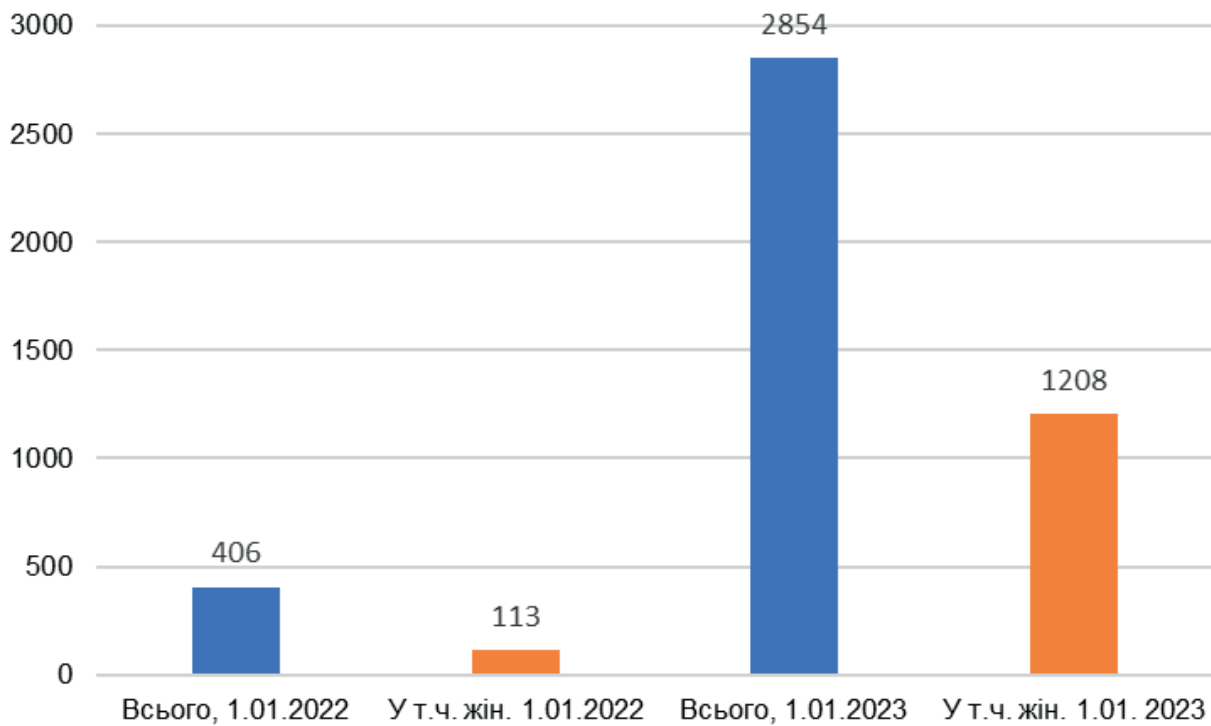
Пандемія COVID-19 різко збільшила кількість померлих в громаді протягом 2020-2021 року. Встановити кількість загиблих під час окупації все ще не є можливим. Під впливом відкладених візитів, перерв у лікуванні хронічних захворювань, ускладнення доступу до ліків та місць надання медичної допомоги, може спостерігатися загострення хронічних захворювань у населення, та, як наслідок, - збільшення смертності. У таблиці 11 наведені дані лише щодо встановлених причин смерті.

Рисунок 29. Отримувачі адресної натуральної та грошової допомоги суб'єктів, що надають соціальні послуги, осіб на кінець року
Джерело: селищна рада

Серед вразливих категорій населення громади необхідно виокремити наступні категорії: ВПО, особи з інвалідністю, сім'ї з недієздатними особами, особи похилого віку та учасники АТО/ветерани ЗСУ. Одночасно, ці ж категорії потребують першочергової підтримки від громади. Кількість громадян пільгових категорій складає біля 9 150 осіб, а це 35,5 % від загальної кількості жителів Бородянської ТГ.

Категорія ВПО. Кількість ВПО, зареєстрованих в громаді, станом на 1 січня 2023 року становить 2854 особи. Існують проблеми повноти обліку ВПО у громаді через те, що для значної частини із них Бородянська громада стала другою чи, навіть, третьою локацією переміщення після початку повномасштабного вторгнення. Відтак у багатьох випадках їхнє перебування у громаді є транзитним (короткотерміновим), і, відповідно, вони не реєструються належним чином. В громаді є можливість забезпечити тимчасовим житлом й надалі приймати ВПО з інших регіонів України.

Рисунок 30. Кількість ВПО, які перебувають у громаді, в т.ч. дітей, осіб
Джерело: селищна рада

Кількість осіб, що залишають громаду, в т.ч. дітей, збільшується після деокупації громади через значну кількість пошкодженого житла та проблем з електропостачанням у Київській області внаслідок ракетних ударів по об'єктах енергетичної інфраструктури, починаючи з жовтня 2022 року. Основними проблемами для категорії ВПО є: розміщення та проживання у громаді, відсутність програм з забезпечення зайнятості, відсутність програм для адаптації, забезпечення ВПО товарами широкого вжитку та продуктами харчування. Характерними проблемами для жінок є проблема працевлаштування та соціальна адаптація.

	2021	2022
Всього, осіб	1643	1643
з них: діти з інвалідністю	468	468

Таблиця 12. Кількість осіб з інвалідністю, на кінець року
Джерело: селищна рада

Чисельність категорії осіб з інвалідністю становить 1643 особи, з них 468 дітей з інвалідністю. В громаді наявні можливості щодо надання інклюзивної освіти смт. Бородянка, проте проблемою є обмежений доступ для жителів сіл. Серед основних проблем даної категорії є: питання фінансування послуг для осіб з інвалідністю, відсутність безбар'єрного середовища, працевлаштування та зайнятості тощо, відсутність повноцінної інтеграції.

Перспективним напрямом для подальшої соціальної адаптації та інтеграції повнолітніх осіб з інвалідністю в громаді може бути організація соціального підприємства, де могли би працювати особи з інвалідністю.

	2021	2022
Кількість дітей-сиріт, осіб	22	25
Кількість дітей, позбавлених батьківського піклування	67	67

Таблиця 13. Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на кінець року
Джерело: селищна рада

Кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування становить 25 і 67 відповідно. Протягом 2022 року зростає кількість дітей-сиріт на 11%. Діти-сироти виховуються в прийомних сім'ях та будинках-інтернатах сімейного типу. Відсутність житла – одна з найактуальніших проблем для дітей-сиріт. Також, на обліку служби у справах дітей Бородянської селищної ради перебуває 28 дітей, які опинились у складних життєвих обставинах та 822 дитини, які проживають у 233 багатодітних сім'ях. Протягом 2022 року 3 дитини були усиновлені, 10 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштовано до сімей опікунів/піклувальників. Після деокупації і до теперішнього часу хлопчики та дівчатка Бородянської громади мають можливість безкоштовного перебування у дитячому медичному центрі психологічної реабілітації у м. Києві.

Показник	2021	2022
Кількість закладів, одиниць	1	1
Кількість працівників закладів, осіб	26	22
Кількість користувачів послуг закладів, осіб	577	718

Таблиця 14. Заклади соціального захисту і соціального обслуговування, утримання яких фінансується за рахунок бюджету громади, на кінець року
Джерело: селищна рада

Системою пенсійного забезпечення станом на 01.10.2022 року охоплено 9 306 пенсіонерів, з них по інвалідності 1782 пенсіонера. В громаді у мешканців є потреба в отриманні інформації про соціальні послуги в разі виникнення певних життєвих обставин. Значний попит жителів Бородянської громади на окремі соціальні послуги, такі як стаціонарний догляд, соціальна адаптація, соціальна реабілітація. Серед проблем, що стосуються інших вразливих категорій населення, важливо виокремити: недостатній обсяг бюджетних коштів для фінансування адресної соціальної допомоги, фактична недоступність у межах територіальної громади окремих соціальних послуг, яких потребує значна кількість осіб, які перебувають в складних життєвих обставинах, обмежений доступ до соціальних послуг для жителів сіл.

1.7. Ключові висновки по розділу

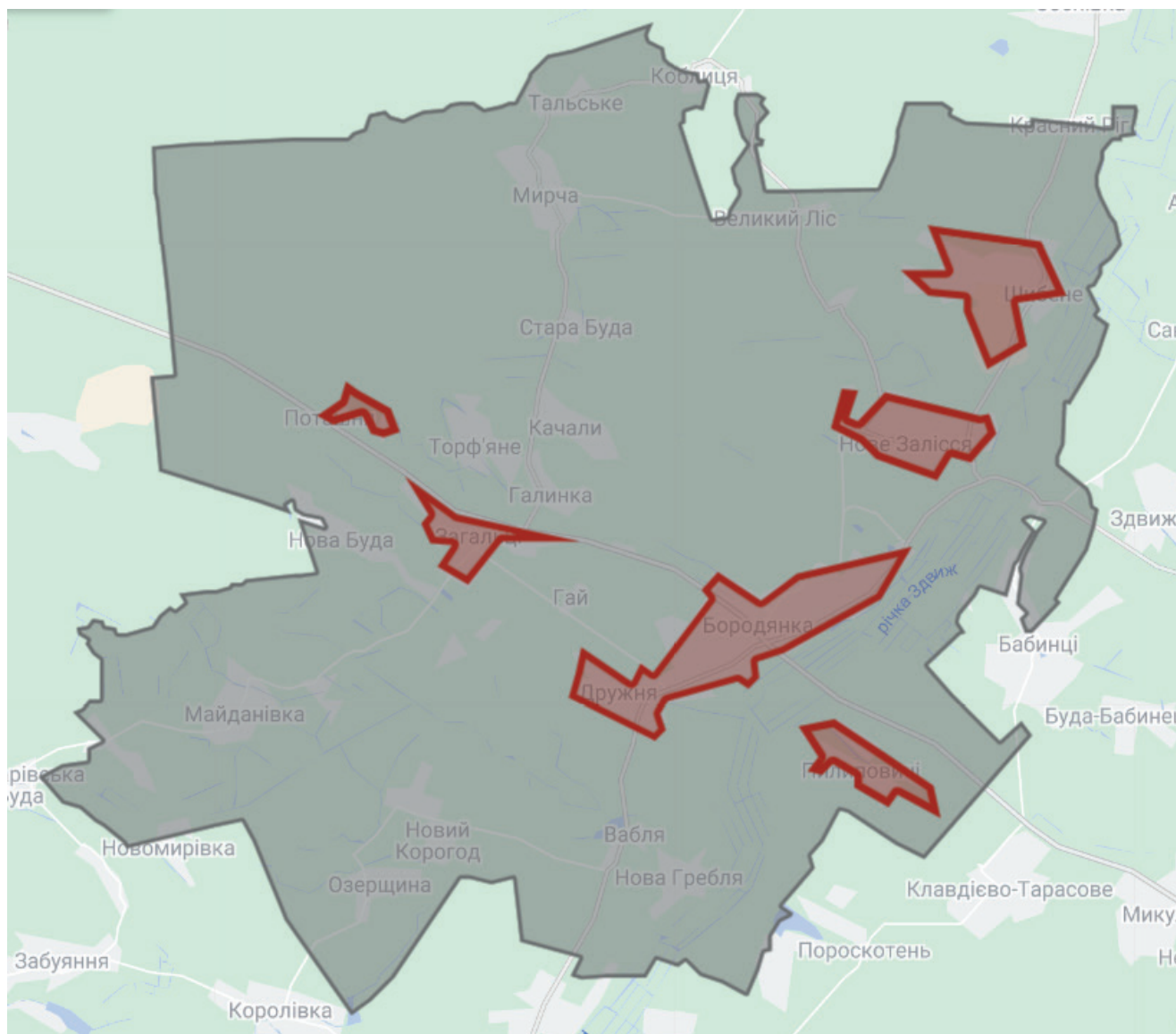
- Бородянська громада під час військової агресії РФ в Україні **зазнала величезних збитків** та є однією з найбільш постраждалих громад у Київській області.
- Протягом останніх років **демографічна ситуація значно погіршилась**, в першу чергу за рахунок жителів, що покинули громаду через військові дії. Загальне зменшення кількості населення спостерігалось протягом минулих трьох років за рахунок природнього приросту та міграції. Також, починаючи з 2021 року спостерігається скорочення народжуваності та збільшення смертності.
- **Чисельність населення селища знизилась на 15%** у порівнянні з початком 2022 року. Проте в решті населених пунктів (сільських) не спостерігається зменшення кількості населення, а в деяких селах навіть є позитивна динаміка зростання, за рахунок міграції з інших населених пунктів громади або області.
- За даними проведеного протягом лютого-березня 2023 року онлайн анкетування місцевих мешканців, що залишили Бородянську громаду, **переважна більшість декларує наміри "точно планую повернутися додому"** (у т.ч. з-за кордону). Але у відповіддях на питання коли саме це станеться - домінує невизначеність ("за певних обставин", "після завершення війни").
- **За песимістичним сценарієм**, виходячи з припущення, що ВПО і біженці не повернуться у громаду, а безпекова ситуація погіршиться, станом на початок 2024 року кількість жителів громади становитиме 18 436 осіб. За проміжним сценарієм, що базується на результатах анкетування місцевих жителів, що виїхали з громади, населення становитиме 24 170 осіб. За оптимістичним сценарієм, понад 1700 жителів повернуться до громади і загальна чисельність становитиме 24 792 осіб.
- **Зростання середньомісячної заробітної плати**, її динаміка та показники зайнятості **відстають від значень по Бучанському району та Київській області загалом**. Серед об'єктів промисловості, що зазнали значних пошкоджень 3 сільськогосподарські підприємства та 8 промислових підприємств. Деякі з них вже відновили свою діяльність.
- Територія громади не зазнала значних пошкоджень від мінування. Проте, наявне масштабне забруднення довкілля будівельним сміттям. Визначено місця для тимчасового розміщення залишків будівельних конструкцій та відходів різного типу, які утворились внаслідок бойових дій.
- **Загальні доходи бюджету громади зросли у 2022 році через суттєве збільшення бюджетних трансфертів** (207,9 млн грн або на 87% більше), що були направлені на фінансування пошкоджених об'єктів. Проте, план щодо надходжень до бюджету 2023 року є меншим майже на 41,9% за попередній та на 12,2% меншим за 2021 рік.
- Протягом 2022 року кількість **дітей дошкільного та шкільного віку зменшилася на 18% та на 7% відповідно**. Відповідно, зменшилась середня завантаженість закладів освіти та наповненість класів. Об'єкти гуманітарної сфери зазнали значних руйнувань, проте більшість закладів стабільно функціонують. Розроблено ряд проєктів, що покращують доступність жителів громади до якісних освітніх та медичних послуг, в умовах воєнного стану.
- У зв'язку з реорганізацією та оптимізацією мережі **закладів первинної медичної допомоги у Бородянській громаді, кількість закладів у квітні 2023 року буде зменшена з 17 до 7**. Кількість амбулаторій залишається незмінною – 6 .

РОЗДІЛ II.

Обсяги руйнувань та пошкоджень на території громади

2.1. Житлові об'єкти

В період активної фази бойових дій з 26.02.2022 по 01.04.2022 внаслідок обстрілів з ракетних систем залпового вогню, ствольної артилерії та авіаударів в населених пунктах Бородянської селищної громади, за результатами попередніх обстежень, пошкоджено та зруйновано близько 2000 житлових будинків.

Рисунок 26. Карта населених пунктів Бородянської громади з ареалами найбільших пошкоджень житлової забудови
Джерело: власні опрацювання

За даними проведеного у рамках підготовки цього Плану анкетування, оціночна кількість осіб, чиє житло пошкоджене, становить понад 7000 осіб, що становить майже 30% від загальної кількості жителів громади, і є найчисленнішою серед вразливих категорій населення. Кількість осіб, чиє житло зруйноване повністю та непридатне для проживання становить ще понад 3500 осіб.

Внаслідок бойових дій повністю було знищено 7 багатоповерхових будинків (568 квартир), 3 багатоповерхові будинки потребують часткового демонтажу. 72 багатоквартирних будинки зазнали часткових ушкоджень, з них 23 багатоповерхові будинки потребують капітального ремонту, а 49 будинків зазнали легких пошкоджень. В зруйнованих багатоповерхових будинках проживало близько 1700 жителів, які на даний момент втратили місце проживання.

В громаді налічується 1914 пошкоджених (зруйнованих) приватних житлових будинків, з яких 414 приватні будинки які мають 3 категорію руйнування та підлягають демонтажу, 408 приватний будинок має 2 категорію руйнування – та передбачає капітальний ремонт, 1167 приватних будинків мають 1 категорію руйнування та, відповідно, легкі пошкодження.

Повністю зруйновані будинки знаходяться в наступних населених пунктах:

- смт Бородянка
- с. Дружня
- с. Новий Корогод
- с. Озерщина
- с. Дмитрівка
- с. Галинка
- с. Стара Буда
- с. Волиця
- с. Качали
- с. Вабля
- с. Шибено
- с. Берестянка
- с. Майданівка
- с. Загальці
- с. Поташня
- с. Нова Буда
- с. Мирча
- с. Язвинка
- с. Нове Залісся
- с. Небрат.

Сума збитків, завданих житловому фонду та присадибним забудовам, за оцінками дослідження KSE Institute в рамках проєкту «Росія заплатить», складає \$95 млн. Оцінка втрат смт Бородянка та інших населених пунктів громади здійснювалася на основі даних через оцифрування високоточних знімків з дронів, зібраних в рамках проєкту RebuildUA. На відновлення житлового фонду, пошкодженого внаслідок бойових дій передбачено у бюджеті ТГ на 2023 рік 16 167 400 грн., а також 1 472 600 грн на розробку проектно-кошторисної документації на капітальний ремонт багатоквартирних житлових будинків.

КМУ представив перший проєкт напрямку «Відбудова України» в межах платформи UNITED24, яким планується відновити 18 багатоквартирних будинків в Київській області, зокрема і в Бородянці.

Станом на березень 2023 року частково відновлено 42 багатоповерхові будинки. У них уже встановлено вікна, покрівлю або завершено відновлювальні роботи в повному обсязі за рахунок обласного та державного бюджетів.

З червня 2022 року в смт Бородянка відкрито безкоштовно надане Урядом Польщі модульне містечко, яке тимчасово задовольнило потребу частини мешканців в житлі. Станом на початок 2023 року там проживало 258 осіб. На території громади благодійними організаціями було встановлено 24 модульні будинки для тимчасового проживання родин, у яких зруйновані будинки.

2.2. Об'єкти критичної інфраструктури

Часткових пошкоджень зазнали 2 об'єкти нерухомого майна комунальної організації Бородянської селищної ради «Благоустрій-Бородянка». Орієнтовна сума збитків зазначеної організації складає 922 млн грн.

Рисунок 31. Обсяги пошкоджень/руйнувань інженерних мереж, км, %

Джерело: <https://ces.org.ua/dashboards/>

Пошкоджень та руйнувань зазнали також будівлі та споруди комунального підприємства Бородянської селищної ради «Бородянкатепlopостачання». Зокрема: котельні - 20 од., в тому числі 1 повністю зруйнована, очисні споруди в с. Нове Залісся з них, каналізаційно-очисна споруда, разом з адміністративними приміщеннями, каналізаційні насосні станції 4 од., головна каналізаційна насосна станція. Довжина пошкоджених мереж централізованого водопостачання становить 28 км, а мереж централізованого водовідведення – 21 км. 5 одиниць свердловинно-насосне обладнання, водонапірна башта в смт. Бородянка., трансформаторна підстанція були зруйновані, а також пошкоджено водоочисну та каналізаційно-очисну лабораторії. Відновити їх за допомогою капітального ремонту неможливо. Необхідне проведення повної реконструкції з масштабуванням усіх мереж.

2.3. Транспортна інфраструктура

Протяжність доріг з твердим покриттям на території Бородянської громади становить 203,33 км. З північного заходу на південний схід через селище проходить міжнародна автомобільна дорога державного значення М-07 Київ – Ковель – КПП Ягодин, також через громаду проходить автомобільна дорога місцевого значення Т-10-19 Феневичі-Бородянка-Макарів-Бишів. Стан доріг з твердим покриттям до початку воєнних дій був відносно задовільний. Внаслідок бойових дій чи курсування ворожої техніки територію громади було пошкоджено 1 міст. Обсяг пошкодження дорожнього полотна становить близько 100 км. Загалом внаслідок воєнної агресії РФ пошкоджено приблизно 50% дорожньої інфраструктури.

Територію населеного пункту проходить магістральна залізниця Київ – Коростень, яка не зазнала значних ушкоджень.

2.4. Об'єкти соціальної інфраструктури та громадського призначення

Внаслідок бойових дій та агресії російської федерації соціальна та громадська інфраструктура Бородянської ТГ зазнала значних ушкоджень та руйнувань.

На даний час зруйновано повністю 8 адмінбудівель (адміністративна будівля Бородянської селищної ради по вул. Центральна, 331, адміністративна будівля Бородянської селищної ради по вул. Центральна, 230, адміністративна будівля відділу освіти Бородянської селищної ради, адміністративна будівля державної податкової служби, адміністративна будівля суду, адміністративна будівля Бородянського районного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, адміністративна будівля центру соціально-психологічної реабілітації населення, адміністративна будівля поліції, Бородянська дитяча музична школа мистецтв) і 14 пошкоджених адміністративних будівель громади. Частина з них належала громаді, а деякі будівлі - органам державної влади. Балансова вартість зазначених об'єктів нерухомого майна становила 5 939 526 грн. Ці збитки оцінюються у 7,6 мільйонів доларів (за даними дослідження KSE Institute, за курсом на 1 січня 2022 року, який враховувався при обчисленні KSE Institute, це складало понад 207 520 000 грн).

Зокрема, було пошкоджено 11 закладів освіти та 5 закладів дошкільної освіти. Орієнтовна вартість відновлення пошкодженого майна складає 553 927 135 грн. Повністю зруйновано один заклад освіти, орієнтовна вартість нового будівництва складає 240 000 000 грн. Кількість осіб, що втратили доступ до закладів середньої та дошкільної освіти становить 1160 та 76 осіб відповідно. Внаслідок бойових дій частково пошкоджено 8 закладів медицини. У 4 закладах виконуються ремонтні роботи вартістю 3 857 785 грн. за рахунок місцевого бюджету.

Серед закладів культури частково пошкоджено 5 об'єктів нерухомого майна: Бородянський палац культури ім. Т. Шевченка та 4 сільських клуби. Бородянська школа мистецтв була розташована в адміністративній будівлі відділу освіти, яка була повністю зруйнована. Експертна оцінка пошкодженого майна не проводилася, тому орієнтовну суму збитків по закладах культури визначити на даний час неможливо.

Повністю знищені такі об'єкти як Бородянська дитяча музична школа мистецтв, Загальцівські СБК та бібліотека, Поташнянські СБК та бібліотека.

Пошкодженими є Краєзнавчий музей Бородянщини, пам'ятник Т.Г. Шевченку, Стела пам'яті загиблим учасникам АТО/ООС у Бородянці, Бородянський палац культури ім. Т.Г. Шевченка (матеріально-технічна база знищена на 90%), Дмитрівський, Мирчанський, Шибенський, Майданівський, Озирщинський сільські клуби, а також 8 бібліотек.

Під час бойових дій 75 об'єктів торгівлі, які знаходяться в населених пунктах Бородянської ТГ зазнали пошкоджень. З них повністю зруйновано – 27 об'єктів, частково пошкоджено – 48. Серед об'єктів промисловості зазнали значних пошкоджень 3 сільськогосподарські підприємства та 8 промислових підприємств. Серед пошкоджених об'єктів активи таких підприємств як «Альфа-прес Інтер», «Баліс», «Техно Органіка», «Мішель». Більша частина з них відновлена коштом власників. Загалом різного ступеня руйнувань зазнали 198 будівель.

Зазнали пошкоджень спортивні споруди, а саме: 1 футбольне поле із синтетичним покриттям, 1 футбольне поле із трав'яним покриттям, 1 майданчик з синтетичним покриттям та спортивний зал Бородянського СЗСО I-III ступенів №1, 1 Майданчик із синтетичним покриттям та спортивний зал «Загальцівського ЗСО I-III ступенів – ЗДО».

За оцінками експертів дослідження KSE Institute через руйнування 176 соціальних об'єктів громада зазнала збитків на щонайменше на \$24.4 млн (665 338 000 грн). У Бородянській ТГ під час війни було пошкоджено 7 медзакладів та 10 закладів освіти на \$6.8 млн (185 436 000 грн). Ще на \$21.4 млн (583 578 000 грн) російська армія завдала збитків промисловій інфраструктурі Бородянки.

Серед реалізованих проєктів відновлення за 2022 рік було побудовано модульний ЦНАП в смт Бородянка за підтримки Програми розвитку ООН, проведено ремонтно-відновлювальні роботи приміщення КНП БСР «Бородянська центральна районна лікарня» та ремонтно-відновлювальні роботи фельдшерського пункту та облаштування аптечного кіоску в селі Дмитрівка організацією Project HOPE, в с. Загальці встановлено дитячий садочок модульного типу, наданий Угорською екуменічною службою допомоги.

2.5. Ключові висновки по розділу

- Загалом, за оцінками KSE Institute, збитки, завдані інфраструктурі Бородянської ТГ, оцінюються принаймні у \$148.4 млн (понад 4,05 млрд грн).
- Зокрема, у Бородянці зруйновано та пошкоджено 1534 будівлі, з яких більша частина — це будинки житлового фонду. Сума збитків, завданих житловому фонду та присадибним забудовам, складає \$95 млн (2,59 млрд. грн). За результатами попередніх обстежень, пошкоджено та зруйновано близько 2000 житлових будинків, в тому числі 82 багатопверхові та 1914 приватних житлових будинків та таунхаусів. Загальна площа цих пошкоджених споруд — 328.8 тис кв.м.
- На другому місці за сумою збитків — соціальна інфраструктура. Було пошкоджено 11 закладів освіти, 5 закладів дошкільної освіти та 8 закладів охорони здоров'я. Через руйнування 176 соціальних об'єктів громада зазнала збитків на щонайменше на \$24.4 млн (665 338 000 грн).
- Відновлювальні роботи відбуваються за кошти субвенції з державного бюджету для Київщини. Частина соціальних об'єктів та будинків вже відновлюється, проте необхідно пришвидшити відбудову критичної інфраструктури та пошук фінансування. Варто зосередити увагу на планувальних документах відновлення для того, щоб відбудова окремих інфраструктурних об'єктів за кошти різних донорів координувалась відповідно до визначених пріоритетів та етапів.

РОЗДІЛ ІІІ.

Пріоритетні напрями і завдання відновлення і розвитку громади

3.1. Бачення розвитку громади, пріоритетні напрями відновлення та розвитку

Для формування бачення розвитку громади після відновлення важливо ідентифікувати ключові характеристики "базового" (до лютого 2022 року) стану громади. Додатково до проведеного аналізу соціально-економічних показників (див. розділи вище), члени робочої групи з підготовки Плану відновлення і розвитку Бородянської селищної територіальної громади під час другого засідання провели "мозковий штурм" та сформуvalи короткий опис "базового" стану громади, який наведений нижче.

Бородянська громада мала переважно аграрну направленість. Основними сільськогосподарськими культурами, що вирощувались у громаді були зернові. Перевагою громади були кількість земель сільськогосподарського призначення та зручне транспортне розташування на міжнародній трасі М-07 "Київ-Ковель-Ягодин". В громаді не було унікальної спеціалізації чи унікальних продуктів. Проте відзначався втрачений промисловий потенціал (у 2017 році був закритий машинобудівний завод "Борекс" (колишній завод "Червоний екскаватор") на якому працювали 500 осіб в 2000-х рр). Поява за останню декаду низки малих і середніх промислових підприємств (як-от підприємство з іноземними інвестиціями ТОВ "Алюпол") не компенсували втрату зайнятості у промисловому секторі.

Проблема зайнятості залишалась актуальною протягом довгого періоду часу. Лише 41% працездатного населення працювало у громаді, решта - у Києві, Бучі, Ірпіні (щоденна маятникова міграція, за різними оцінками, могла досягати 7 тис. осіб), а також закордоном. Серед випускників місцевих шкіл переважна більшість (до 70%) виїжджали з громади на навчання і роботу і не поверталися.

Члени робочої групи оцінили умови проживання і відпочинку місцевих мешканців як належні. Проте вказували на проблеми з наявною кількістю сімейних лікарів у первинній ланці, а також, на високу наповненість закладів дошкільної та середньої освіти. Через це, батьки мали возити своїх дітей (близько 10%) до закладів Бучі та Києва.

Громадські організації та мешканці не активно залучались до громадського життя. Окремі з них на власний розсуд займалися діяльністю на користь громади (наприклад, товариство рибалок проводили очищення водойми і прилеглі території). Водночас, з місцевого бюджету фінансувалася громадська організація "Рада ветеранів". Лише у 2022 році була створена Молодіжна рада як дорадчий орган при селищній раді.

Екологічна ситуація до 2022 року була визнана несприятливою, передусім через наявність полігону ТПВ у громаді (біля с.Нове Залісся), стихійне накопичення сміття у громаді, порушення гідрорежиму річки Здвиг, розореність ґрунтів та, як наслідок, - часті загорання торф'яників.

З урахуванням обговорених на засіданні параметрів "базового" стану громади, членам робочої групи було запропоновано описати бажані характеристики громади у майбутньому (через 5-10 років).

На підставі цих відповідей було узагальнено бачення громади після відновлення:

"Бородянська громада - це спільнота, до якої повернулись усі мешканці, що змушені були її залишити у 2022 році, з відновленим енергоефективним житлом та соціальними об'єктами. Це - екологічно чистий простір з конкурентоспроможною економікою, в якій поєднується диверсифікований аграрний сектор з переробкою сільськогосподарської продукції, розвиненою транспортною інфраструктурою. Водночас, це територія комфортного проживання у населених пунктах компактної забудови європейського типу з широкими можливостями самореалізації та дозвілля для усіх мешканців та мешканок, якісними соціальними, освітніми та медичними послугами".

На основі сформованого бачення майбутнього громади та результатів проведеної діагностики на другому засіданні робочої групи були проаналізовані визначені Постановою КМУ пріоритетні напрямки відновлення та розвитку на предмет їхньої відповідності та актуальності для Бородянської громади.

За підсумками засідань робочої групи та проведених консультацій з місцевими заінтересованими сторонами було ідентифіковано 23 ідеї проектів місцевого розвитку, які охоплюють всі пріоритетні напрямки (див. Табл.15).

Напрями відновлення та етапи	Етап "Невідкладне реагування"	Етап "Відновлення"	Етап "Розвиток"
Відновлення і розбудова критичної інфраструктури	3	0	x
Відновлення інженерно-транспортної, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового, громадського призначення	0	6	x
Охорона навколишнього природного середовища, відтворення та сталє використання природних ресурсів	x	0	1
Відновлення та розвиток економіки	x	0	4
Розвиток людського капіталу	x	6	2
Розбудова системи інституцій для відновлення та розвитку	x	0	1

Таблиця 15. Кількість проектів місцевого розвитку за етапами і напрямками відновлення

Джерело: робоча група

Для оцінювання напрацьованих ідей проєктів місцевого розвитку на другому засіданні робочої групи були сформовані відповідні критерії. А саме:

- 1.** Критична важливість проєкту для життя мешканців (чи проєкт спрямований на вирішення критичних проблем підтримання базових умов для життя)
- 2.** Нові робочі місця (який вплив на зайнятість місцевих жителів матиме проєкт)
- 3.** Комфорт і зручність для мешканців
- 4.** Вплив на довкілля
- 5.** Вплив на бюджет громади/на бюджети домогосподарств (чи у результаті впровадження проєкту збільшаться доходи або видатки)
- 6.** Згуртованість громади (чи проєкт сприятиме "горизонтальним" комунікаціям жителів громади, посиленню їхньої активності, формуванню локальної ідентичності)

На основі обраних критеріїв членами робочої групи було проведене оцінювання кожної з ідей проєктів за трьома напрямками. Результати та стислий опис ідей проєктів, визначених пріоритетними, наведені у наступних підрозділах.

3.2. Завдання і проекти етапу "Невідкладне реагування"

Цей етап Плану відновлення і розвитку передбачає вирішення завдань невідкладного реагування на гуманітарні, медичні та інші потреби, забезпечення яких є критично важливим для збереження життя і підтримання функціонування критичної інфраструктури громади.

Оскільки після звільнення з окупації Бородянської громади минув рік, то значна частина завдань невідкладного реагування уже виконана. Зокрема, забезпечено відновлення постачання продуктів харчування, питної води, облаштовано місця для тимчасового проживання місцевих мешканців та ВПО, проведені ремонтні роботи об'єктів критичної інфраструктури, а також житлової та соціальної інфраструктури .

Водночас, залишаються актуальними завдання щодо:

- відновлення централізованого водопостачання і водовідведення для багатоквартирних будинків у селищі Бородянка,
- реконструкції ділянок автомобільних доріг, критично важливих для руху автомобілів рятувальних служб, зокрема екстреної медичної допомоги, а також громадського транспорту, шкільних автобусів.

Відтак, з огляду на ці завдання, на засідання робочої групи були винесені відповідні ідеї проектів, які відносяться до пріоритетних напрямків "Відновлення і розбудова критичної інфраструктури" та "Відновлення інженерно-транспортної інфраструктури, соціальної інфраструктури та об'єктів житлового, громадського призначення" (див. Табл. 16).

Кожна з ідей проектів була оцінена учасниками робочої групи згідно з визначеними шістьма критеріями (див. попередній підрозділ).

Назва проекту	Критична важливість для життя	Нові робочі місця	Комфорт і зручність	Вплив на довкілля	Вплив на бюджет громади/ домогосподарств	Згуртованість
Реконструкція комплексу каналізаційних очисних споруд у с. Нове Залісся	+	0	+	+	-/-	0
Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів дорожнього господарства Бородянської селищної територіальної громади	+	0	+	-	-/+	+
Відновлення об'єктів теплопостачання, водопостачання та водовідведення на території Бородянської селищної територіальної громади	+	0	+	+	+/+	0

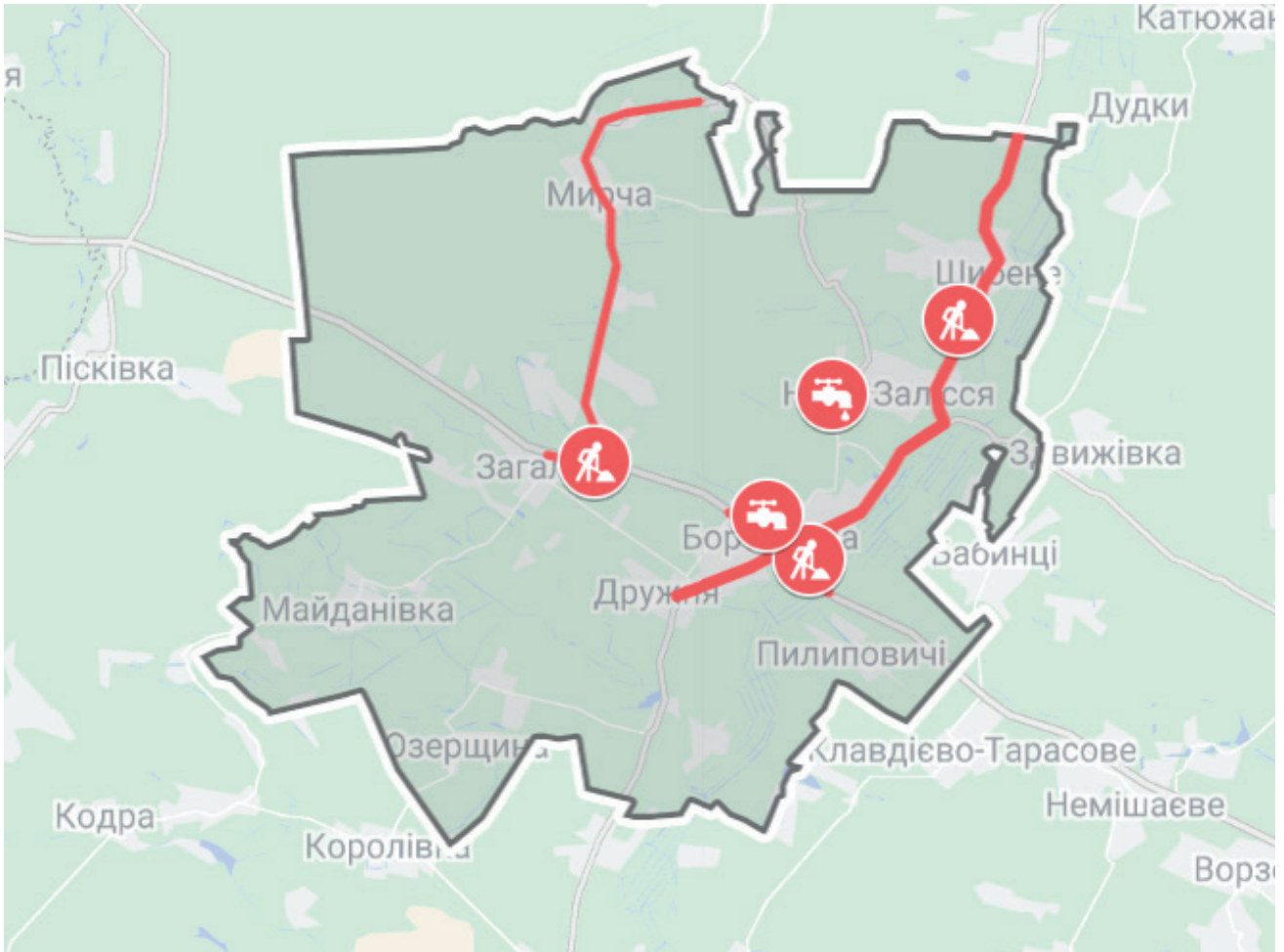
Таблиця 16. Оцінювання ідей проектів етапу "Невідкладне реагування" за визначеними критеріями (де «+» - позитивний вплив, «-» негативний вплив, «0» - відсутній/нейтральний вплив)

Джерело: робоча група

Пріоритетними проектами, що відносяться до етапу "Невідкладного реагування", членами робочої групи було обрано ідеї двох проектів. А саме:

1. "Реконструкція комплексу каналізаційних очисних споруд у с. Нове Залісся" - суть проекту полягає у відновленні зруйнованих у ході бойових дій очисних споруд (потужністю до 5 тис.м³/добу) з впровадженням енергозберігаючих технологій та застосування сучасних технологій очищення стічних вод, а також прокладання мереж водовідведення. У результаті реалізації проекту майже 12 тис мешканців багатоквартирних будинків селища, а також місцеві підприємці отримають доступ до послуг водовідведення. Для реалізації проекту необхідне розроблення проектно-кошторисної документації. Орієнтовна вартість проекту - 470 млн. грн.

2. "Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів дорожнього господарства Бородянської селищної територіальної громади" - проект передбачає ремонт і реконструкцію пошкоджених ділянок автомобільних доріг державного і місцевого значення (21 ділянка протяжністю близько 150 км), що знаходяться на території Бородянської громади. Враховуючи те, що більш ніж 50% доріг було пошкоджено внаслідок проїзду військової техніки, проект є критично важливим для відновлення громади, а для окремих населених пунктів (близько 2000 осіб населення) відновить можливість доїзду автомобілів рятувальних служб, доставки продуктів та ін. Для реалізації проекту необхідне розроблення проектно-кошторисної документації на будівництво, реконструкцію та ремонт визначених об'єктів дорожнього господарства. Орієнтовна вартість проекту - 195 млн. грн.

Рисунок 32. Локації ідей проектів етапу “Невідкладне реагування”

Джерело: робоча група

Ще один згаданий проект - “Відновлення об’єктів теплопостачання, водопостачання та водовідведення на території Бородянської селищної територіальної громади” - вже фінансується програмою ЄС “Відновлення об’єктів критичної інфраструктури, Україна” (на суму 7,8 млн. євро, 306,4 млн. грн) через розпорядника коштів Фонд Північна Екологічна Фінансова Корпорація (НЕФКО).

Станом на березень 2023 року проводиться тендер на закупівлю послуг з проектування, постачання необхідного обладнання та будівельно-монтажних робіт з реконструкції водопровідних розподільних мереж в смт Бородянка. У результаті реалізації проекту майже 6 тис мешканців громади матимуть доступ до нової системи водопостачання. Проекти, що стосуються теплопостачання, водопостачання та водовідведення будуть визначені селищною радою та донором на наступних етапах реалізації проекту.

3.3. Завдання і проекти етапу “Відновлення”

Етап “Відновлення” передбачає вирішення комплексу завдань, що спрямовуються на відновлення об’єктів житлового та громадського призначення, соціальної інфраструктури, до стану, що дозволяє відновити надання публічних послуг в обсязі до лютого 2022 року і таким чином сприяти поверненню у громаду внутрішньо переміщених осіб та біженців, а також створенню умов для місцевого економічного розвитку.

Завданням цього етапу є:

- відновлення об’єктів житлової та соціальної інфраструктури, покращення якості житлового фонду;
- розвиток інфраструктури та поліпшення об’єктів комунального господарства, впровадження заходів енергозбереження й енергоефективності;

У рамках цього етапу на засідання робочої групи були винесені відповідні ідеї проектів (див. Табл. 17), які відносяться до пріоритетних напрямків: “Відновлення інженерно-транспортної, соціальної інфраструктури, об’єктів житлового, громадського призначення”, “Охорона навколишнього природного середовища, відтворення та стале використання природних ресурсів”, “Відновлення та розвиток економіки”, “Розвиток людського капіталу”.

Першочергова увага була приділена ідеям проектів, пов’язаним із відновленням зруйнованого житла - з капітальним ремонтом та будівництвом багатоповерхових будинків та приватних будинків. Проте деталізація цих проектів видається проблематичною до прийняття підзаконних актів, що визначають механізм компенсацій ОСББ, власникам приватних будинків та власникам квартир, передбачених Законом України про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об’єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією російської федерації № 7198 від 23.02.2023 року.³

³ <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39283>

Назва проекту	Критична важливість для життя	Нові робочі місця	Комфорт і зручність	Вплив на довкілля	Вплив на бюджет громади/ домогосподарств	Згуртованість
Капітальний ремонт багатоквартирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	0	+	+	-	+/-	0
Нове будівництво багатоквартирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	0	+	+	-	+/-	+
Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку на 49 квартир для ВПО по вул. Бондаревського в с. Дружня	0	+	+	-	+/0	+
Будівництво адміністративного хабу по вул.Центральна в смт Бородянка	0	+	+	-	+/0	0
Будівництво приміщення «Бородяньський центр соціально-психологічної реабілітації населення» (Мінветеранів) в смт Бородянка	0	+	+	-	+/0	0
Будівництво Бородяньської дитячо-юнацької спортивної школи в смт Бородянка	0	0	+	-	-/0	+
Будівництво Бородяньської дитячої школи мистецтв в смт Бородянка	0	0	+	-	-/0	+
Капітальний ремонт Палацу культури ім. Т.Г. Шевченка з розміщенням музичної школи в смт Бородянка	0	0	+	-	-/0	+
Капітальний ремонт ЗДО «Буратино» в смт Бородянка	0	+	+	0	-/0	0
Будівництво, реконструкція та ремонт закладів охорони здоров'я(корпуси КНП БРР "Бородяньська ЦРЛ, ФАП та АЗПСМ)	0	+	+	-	-/0	0
Капітальний ремонт Бородяньського ліцею № 1 з технічним переоснащенням в смт Бородянка	0	0	+	0	-/0	+
Реконструкція опорного закладу освіти «Загальцівський ліцей» з технічним переоснащенням (школа) в с. Загальці	0	0	+	0	-/0	+

Таблиця 17. Оцінювання ідей проектів етапу "Відновлення" за визначеними критеріями (де «+» - позитивний вплив, «-» негативний вплив, «0» - відсутній/нейтральний вплив)

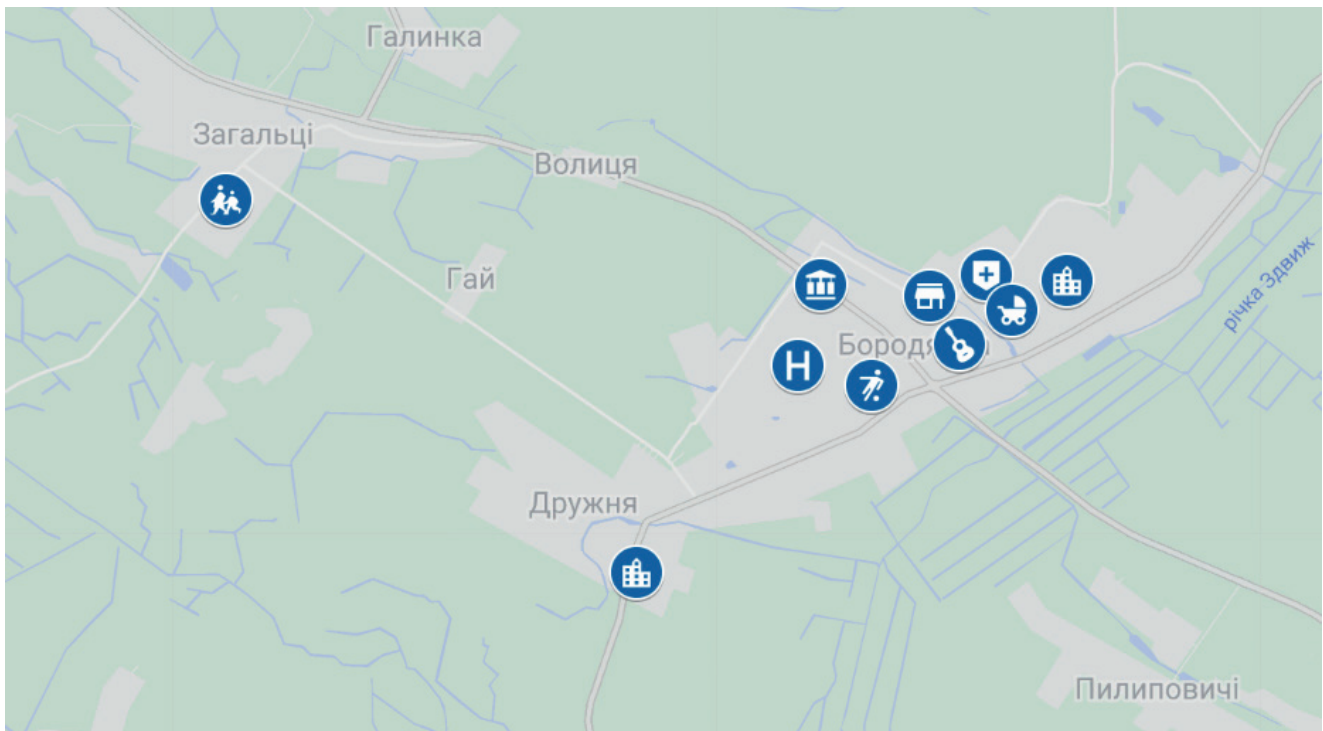
Джерело: робоча група

На засіданні Робочої групи проводилась оцінка ідей проектів місцевого розвитку згідно з визначеними критеріями. Пріоритетною ідеєю проекту, що відноситься до етапу "Відновлення" за напрямом "Відновлення інженерно-транспортної, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового, громадського призначення" була обрана ідея проекту "Будівництво адміністративного хабу по вул. Центральна в смт Бородянка". Враховуючи те, що 8 адміністративних будівель громади було зруйновано та ще 14 будівель пошкоджено, проект передбачає будівництво нового адміністративного приміщення в смт Бородянка для структурних підрозділів селищної ради та територіальних органів виконавчої влади. Це спростить отримання адміністративних послуг мешканцями громади. Для реалізації проекту необхідне розроблення проектно-кошторисної документації. Орієнтовна вартість проекту - 47 млн. грн.

Ряд проектів, спрямованих на виконання завдань етапу "Відновлення", уже перебувають на етапі безпосередньої підготовки або реалізації за кошти міжнародних донорів чи державного бюджету. Зокрема, це:

- 1.** Проекти "Капітальний ремонт ЗДО «Буратіно» в смт Бородянка та "Будівництво, реконструкція та ремонт закладів охорони здоров'я" (корпуси КНП БРР "Бородянська ЦРЛ", ФАП) вже реалізуються та фінансуються міжнародною організацією охорони здоров'я та гуманітарної допомоги Project HOPE. Відповідний меморандум був підписаний у липні 2022 року. Станом на березень 2023 року розроблена проектно-кошторисна документація, проведено тендер з відбору підрядника та ведуться будівельні роботи. Загальна вартість робіт – 50 млн грн.
- 2.** Проект "Капітальний ремонт Бородянського ліцею № 1 з технічним переоснащенням в смт. Бородянка" фінансується Міністерством економіки та інновацій Литовської республіки. Загальна вартість проекту становить 4,745 млн Євро (184 млн грн).
- 3.** Проект "Реконструкція опорного закладу освіти «Загальцівський ліцей» з технічним переоснащенням (школа) в с. Загальці" реалізується у відповідності до Меморандуму з Угорською екуномічною службою допомоги. Для проекту розроблена проектно-кошторисна документація. Загальна вартість робіт – 150 млн грн.
- 4.** Проектом будівництва приміщення державної установи «Бородянський центр соціально-психологічної реабілітації населення» в смт Бородянка (Бородянка-Центр) опікується Міністерство у справах ветеранів. Проект полягає у створенні сучасної системи психологічної реабілітації ветеранів в Україні (на базі зруйнованої установи Мінветеранів) і охоплюватиме значну частину військовослужбовців, членів їхніх родин та інших людей, які потребуватимуть психологічної підтримки. Ініціативу щодо відновлення реабілітаційного центру вже підтримано Урядом Республіки Польща. Станом на березень 2023 року розроблено проектно-кошторисну документацію. Загальна вартість проекту становить 30 млн грн.

Рисунок 33. Локації ідей проектів етапу "Відновлення"

Джерело: робоча група

У березні 2023 року завершено реалізацію проєкту етапу "Відновлення" - будівництво нового Центру надання адміністративних послуг (ЦНАП) замість зруйнованого росіянами під час окупації у смт Бородянка. Проєкт реалізовано за сприяння Програми розвитку ООН в Україні та ЄС. Відтепер більше 24 тисяч жителів громади та місцевий бізнес отримують якісні адміністративні послуги та супутні сервіси. Термін будівництва склав 6 місяців. Вартість будівництва, меблів та комп'ютерного обладнання склало склала 225 тис. дол. США (8,3 млн грн). За рахунок місцевого бюджету було здійснено благоустрій та підведення комунікацій на суму 1,1 млн грн.

3.4. Завдання і проєкти етапу "Розвиток"

Етап "Розвиток" є більш тривалим за часом та спрямований на впровадження заходів економічного та соціального розвитку громади.

Завданням цього етапу є:

- розвиток житлової та соціальної інфраструктури;
- економічний розвиток;
- розвиток інфраструктури та поліпшення якості соціальних, медичних, освітніх, спортивних та культурних послуг.

Відтак на засідання робочої групи були винесені відповідні ідеї проектів (див. Табл. 4), які відносяться до пріоритетних напрямків: "Відновлення та розвиток економіки", "Розвиток людського капіталу" та "Розбудова системи інституцій для забезпечення відновлення та розвитку".

Назва проекту	Критична важливість для життя	Нові робочі місця	Комфорт і зручність	Вплив на довкілля	Вплив на бюджет громади/ домогосподарств	Згуртованість
Створення Центру підтримки підприємництва	0	++	+	0	+/+	+
Молодіжний бізнес-інкубатор	0	+	+	0	+/+	+
Освітня програма на базі аграрного ліцею та шкіл, орієнтована на потреби місцевих фермерів та підприємців	0	0	0	0	+/0	0
Розвиток кластеру переробної промисловості/ туристичного кластеру	0	+	0	+	+/+	0
Нове будівництво будівлі «Центр громадської безпеки Бородянської та Макарівської територіальних громад» в с. Вабля	0	+	+	+	-/0	0
Створення індустріального парку в смт Бородянка	0	++	+	-	+/+	0
Будівництво набережної навколо озера (між вул. Центральна та вул. Паркова) в смт Бородянка	0	+	+	+	+/0	++
Створення топо-графічної зйомки Бородянської ТГ	0	+	0	+	0/0	0

Таблиця 18. Оцінювання ідей проектів етапу "Розвиток" за визначеними критеріями (де «+» - позитивний вплив, «-» - негативний вплив, «0» - відсутній/нейтральний вплив)

Джерело: власні опрацювання

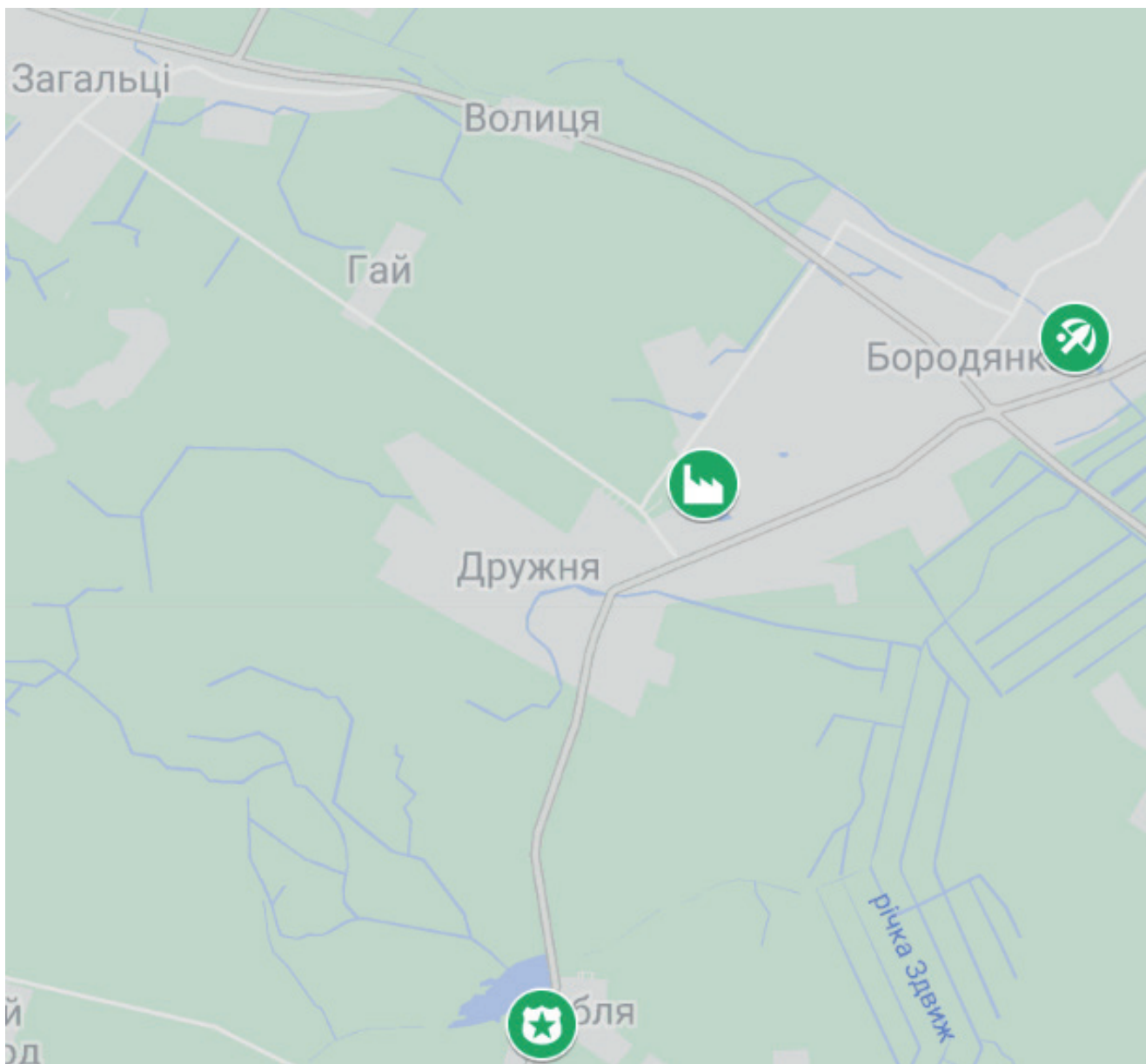

Рисунок 34. Локації ідей проектів етапу "Розвиток"

Джерело: власні опрацювання

На засіданні Робочої групи проводилась оцінка ідей проектів місцевого розвитку згідно з визначеними критеріями. Пріоритетними за етапом "Розвиток" були обрані такі ідеї проектів (перших два - за напрямом "Відновлення та розвиток економіки"):

1. "Створення Центру підтримки підприємництва". Суть проекту полягає у підтримці ініціативи місцевих підприємців (які планують створити асоціацію підприємців громади) щодо започаткування центру, який буде надавати послуги як для існуючих підприємців (на платній основі - бухгалтерські, юридичні, маркетингові та інші), так і для бажаючих відкрити власну справу. Ініціатори проекту готові фінансувати утримання такого центру. Кількість бенефіціарів проекту становить 1265 місцевих малих підприємців, 16000 осіб працездатного населення громади. Для реалізації проекту необхідно створити концепцію, обрати приміщення, розробити проектно-кошторисну документацію. Вартість проекту наразі невідома.

2. “Створення індустріального парку в смт Бородянка”. Проект передбачає реалізацію проекту створення індустріального парку загальною площею 48 га на території колишнього машинобудівного заводу “Борекс” та прилеглих землях комунальної форми власності (у проекті Генплану смт Бородянка ці території передбачені як землі промисловості). На даній ділянці частково знаходяться виробничі приміщення та підведені необхідні інженерні комунікації. Ініціаторами проекту виступають місцеві підприємці - потенційні резиденти парку. Проект передбачає розробку концепції та генерального плану індустріального парку, розробку проектно-кошторисної документації на першу чергу реалізації проекту, державну реєстрацію індустріального парку та вибір керуючої компанії. Кількість бенефіціарів проекту становить 16000 осіб працездатного населення громади та низка підприємств, що планують стати учасниками індустріального парку. Орієнтовна вартість реалізації проекту - 555 млн. грн.

3. За напрямом “Охорона навколишнього природного середовища, відтворення та стале використання природних ресурсів” - проект будівництва набережної навколо озера (між вул. Центральна та вул. Паркова) в смт. Бородянка. Проект передбачає облаштування освітлення, доріжок та тротуарів, благоустрій території та відкриття закладів громадського харчування. Кількість бенефіціарів, які отримають кращу якість дозвілля завдяки покращенню інфраструктури становить 13000 мешканців Бородянки. Проектно-кошторисна документація розроблена у 2021 році та потребує коригування. Орієнтовна вартість проекту - 9 млн. грн.

4. За напрямом “Розвиток людського капіталу” - ідея проекту “Капітальний ремонт Палацу культури ім. Т.Г. Шевченка з розміщенням музичної школи в смт Бородянка”. Проект пов’язаний з відновленням та перетворенням зруйнованого Палацу культури у культурний простір, де також буде розміщуватись музична школа. Палац культури буде місцем дозвілля для жителів громади, а також простором для бізнесу, де можна буде проводити фестивалі, перфоменсів тощо. До початку бойових дій, кількість дітей у музичній школі становила понад 400 хлопців та дівчат. Три сусідні громади співфінансували заробітні плати 20 викладачам. Кількість жителів громади, які отримають кращу якість дозвілля завдяки відновленню палацу становить 13000 мешканців Бородянки, включаючи дітей до 18 років, які матимуть змогу навчатись у музичній школі. Техніко-економічні показники та проектно-кошторисна документація не розроблені. Орієнтовна вартість проекту визначиться згодом.

5. За напрямом “Розбудова системи інституцій для забезпечення відновлення та розвитку” - ідея проекту “Створення топографічної зйомки Бородянської селищної територіальної громади”. Суть проекту полягає в розробці топографічної зйомки громади, що дасть змогу отримати базу даних з інформацією про земельні та інші ресурси громади, провести інвентаризацію земель, оновлювати містобудівну документацію та створити комплексний план просторового планування громади. Це позитивним чином вплине на економічний розвиток громади, збільшення надходжень до бюджету, а також дасть змогу визначити території пріоритетного розвитку в громаді.

Орієнтовна вартість проекту – 3 млн. грн.

РОЗДІЛ IV.

Прогнозована потреба та можливі джерела фінансування

Для забезпечення фінансування проектів розвитку та відновлення Бородянської селищної територіальної громади може бути використано різні джерела фінансових ресурсів, такі як: бюджет громади, обласний та державний бюджети, кошти міжнародної допомоги та кошти приватного бізнесу. Структуру очікуваних джерел фінансування наведено у Рисунку 35.

Розподіл за джерелами фінансування, млн.грн.

Рисунок 35. Розподіл за джерелами фінансування, млн.грн
Джерело: селищна рада

Назва проекту	Вартість проекту, млн. грн	Бюджет територіальної громади	Обласний бюджет	Державний бюджет	Міжнародна допомога	Кошти приватних інвесторів
3.2.1. Реконструкція комплексу каналізаційних очисних споруд у с. Нове Залісся	470	5			465	
3.2.2. Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів дорожнього господарства Бородянської селищної територіальної громади	195	10	40	145		
3.3.1. Капітальний ремонт багатоквартирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	400	20			380	
3.3.2. Нове будівництво багатоквартирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	1500	30		470		
3.3.3. Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку на 49 квартир для ВПО по вул. Бондаревського в с. Дружня	200			200	1000	
3.3.4. Будівництво адміністративного хату по вул. Центральна в смт. Бородянка	29,3			29,3		
3.3.5. Капітальний ремонт Палацу культури ім. Т.Г. Шевченка з розміщенням музичної школи в смт Бородянка	140					
3.4.1. Створення Центру підтримки підприємництва	0,5					0,5
3.4.2. Молодіжний бізнес-інкубатор	0,25				140	0,25
3.4.3. Створення індустріального парку в смт Бородянка	555	5		20		530
3.4.4. Будівництво набережної навколо озера (між вул. Центральна та вул. Паркова) в смт. Бородянка	9	0,9	4	4,1		
3.4.5. Створення топографічної зйомки Бородянської ТГ	3	3				
Всього по джерелах	3502,05	73,9	44	868,4	1985	530,75
Разом усі проекти	3 502,05 млн грн					

Таблиця 19. Вартість проектів та очікувані джерела фінансування, млн. грн
Джерело: селищна рада

РОЗДІЛ V.

Моніторинг та оцінювання

Для прозорого та ефективного моніторингу за результатами впровадження Плану розвитку та відновлення Бородянської селищної територіальної громади встановлено такі ключові показники результативності.

Етап "невідкладне реагування", буде виконаним при досягненні показників:

1. 100% мешканців багатоквартирних будинків смт. Бородянка мають доступ до якісних послуг з водовідведення, витрати домогосподарств та підприємств знижені на 10%;
2. Середній час прибуття рятувальних служб (екстреної медичної допомоги, поліції) на виклик відповідає нормативним рівням (20 хв. у сільській місцевості) .

Етап "Відновлення" буде вважатися виконаним і цілі його досягнуті при виконанні наступних показників:

1. Не менш 90% мешканців зруйнованих багатоповерхових будинків, мають відновлене житло (повернулись до громади?);
2. 100% визначених адміністративних послуг надаються у громаді;
3. Не менш ніж 400 хлопчиків та дівчат мають доступ до відбудованої дитячої музичної школи.

Завдання Етапу "Розвиток" будуть вважатися виконаними , якщо

1. Податкові надходження до бюджету громади в частині податку на доходи фізичних осіб зросли на 15%;
2. На 20% менше мешканців громади працюють за межами громади (за результатами опитування чи моніторингу?);
3. Податкові надходження до бюджету громади в частині плати за землю зросли на 100%;
4. Рівень безробіття знизився на 20%;
5. Кількість ФОП зросла на 25%;
6. Працевлаштовано у громаді 1000 осіб;
7. 100% жителів громади мають доступ до відпочинку навколо озера у смт. Бородянка;
8. Оновлено містобудівну документації принаймні двох населених пунктів, розроблено комплексну схему Бородянської селищної територіальної громади.

Кількісно вимірювані показники результативності кожного проекту наведені в наступній таблиці.

Назва проекту	Числове значення	Назва показника
3.2.1. Реконструкція комплексу каналізаційних очисних споруд у с. Нове Залісся	100%	Відсоток споживачів населеного пункту, які мають доступ до послуги
3.2.2. Будівництво, реконструкція та ремонт об'єктів дорожнього господарства Бородянської селищної територіальної громади	90%	Відсоток дорожнього покриття від-ремонтовано або збудовано
3.3.1. Капітальний ремонт багатоквар-тирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	90%	Відсоток мешканців зруйнованих ба-гатопо-верхових будинків отримали відновлене житло (повернулись до громади?)
3.3.2. Нове будівництво багатоквартирних та приватних житлових будинків, які зазнали пошкоджень	90%	Відсоток мешканців зруйнованих ба-гатопо-верхових будинків отримали відновлене житло (повернулись до громади?)
3.3.3. Нове будівництво багатоквартирного житлового будинку на 49 квартир для ВПО по вул. Бондаревського в с. Дружня	100%	Відсоток квартир у будинку для ВПО заселені
3.3.4. Будівництво адміністративного хабу по вул. Центральна в смт Бородянка	100%	Відсоток працівників зруйнованих об'єктів селищної ради та територіальних органів виконавчої влади отримали відновлене приміщення
3.3.5. Капітальний ремонт Палацу культури ім. Т.Г. Шевченка з розміщенням музичної школи в смт Бородянка	400, осіб	Кількість хлопців та дівчат мають доступ до відбудованої дитячої музичної школи
3.4.1. Створення Центру підтримки підприємництва	%	Відсоток збільшення податкових надходжень, кількості ФОП, мешканців громади, що працюють за межами громади
3.4.2. Молодіжний бізнес інкубатор	%	Відсоток збільшення податкових надходжень, кількості ФОП, мешканців громади, що працюють за межами громади
3.4.3. Створення індустріального парку в смт Бородянка	%	Відсоток збільшення податкових надходжень, кількості ФОП, мешканців громади, що працюють за межами громади
3.4.4. Будівництво набережної навколо озера (між вул. Центральна та вул. Паркова) в смт. Бородянка	%	Відсоток жителів смт. Бородянка мають доступ до відпочинку навколо озера
3.4.5. Створення топографічної зйомки Бородянської ТГ	1 (4), документ	Кількість документів з оновленою містобудівною документацією при-наймні двох населених пунктів, ком-плексною схемою Бородянської селищної територіальної громади, звіт з інвентаризації земель громади.

Таблиця 20. Ключові показники результативності проектів.

Джерело: селищна рада